

NAVISIPEIANO

Napano Jone Mialio

Ana Bivitauialario

Verialiano Moti

Tukunu bulati na niosi nei

Niosi nei, vite nalo na Kristo bisȋeo ban Jone, napano siano na bulati nene “Navisȋeiano,” Jone bivitauiaio. Naio berii visiano nalo napano Yesu berialio ban naio. Naio bivitauia ka bogo napano tomu na Romo amila kirisikili laka ban namoneano nalo, a aju amuebivinlo, bior ka amonea Yesu Kristo. Jone bivitauia niosi nei ka ridular kialo jidomiano nalo, ka asikil atu sikili ea bogokouo nei.

Ea niosi nei, be visiano nalo na Yesu berialio ban Jone. Naio berii jamerijiano nalo ka namoneano nalo ea bogo na amijikia ajoglubar nioniag nalo nene. Mia tomu dolu nalo maka ajikia avokar nioniag nene. Kialo burupati jidomiano na jamerjiano nei jibenei. Yesu Kristo, naio be Atua Sȏpi, a be kiado Tubo, a ea jum̄ano, Atua mia vudobi vatitig Sim̄aro vija kiano uolu dolu nalo. Bogo na naio rila nonovio im̄auano nei, mia naio sian vuliano van kiano tomu nalo napano ajikili aju kirisikili ea kialo moneano. Mia naio rivurulo ava atu vija naio ea tiniabene vou bija ea yetemeriba vou napano naio mila vatitigio ruei aju.

Torogio nalo na niosi nei

Iliano moti 1:1-8

Visiano moti bija m̑esi nalo napano ban ea
yimo lu aluo 1:9—3:11

Niosi napano be lu ka toro visio bija niajebijo
aluo 4:1—8:1

Simeduo nalo aluo 8:1—11:19

Mermu bija temeul juo napano naljuo abova
12:1—13:18

Visiano dolu nalo napano Jone mialio 14:1—
15:8

Dise aluo napano abujo ka Atua kiano tini-
amimiano 16:1-21

Atua mila bulag bulukomeli nei Babilon a ju-
vulu temeul nei napano bova, a naiololiano
simsibi, bija Simaro 17:1—20:10

Atua jibure tomu nalo ea legiano maaro 20:11—
15

Tiniabene vou bija yetemeriba vou, bija
Yerusalemou 21:1—22:5

Iliano maariano 22:6-21

Verivisivisiano na niosi nei

¹ Niosi na be visȋpeiano ka venia napano mia
naio riyotuba ea legiano nalo napano mia amei
navo. Atua naio jidom ka kanano tomu na
im̑auano nalo na yetemeriba monoka ameravo
rivu ka vite nalo nene, naruei, jian jikiaiano
nene ban Yesu Kristo, karina Yesu naio miila
kiano nailiano tai miyotuba ka kanano toro na
im̑auano nei Jone, naio mila vite nalo nene
amiyotuba ka naio ea kanano visȋpeiano tai.

² Jone naio mial nailiano nene bisi, naruei
naio bitilubar ka naina be Atua kanano iliano
riano, be iliano na be riano tai memedu ka
aver visivisii venia napano mia Yesu Kristo naio

rimauka iorou, mila na naio bivitauia bulagio vatitig bo juu niosi nei vite nonovio napano naio mialio, ka kito na iorou romijikia rovulukuio.

³ Naruei toro kei napano mia naio rivuluku iliano nalo na verialiano nei, ſeli mijе tilieno kanio, mijе vatitigio joa kanano iviso, mia Atua kanano ilivuiano ve burutomoruо toa kiano meuliano, bior ka napano burumara legiano nene naio jo binimei vaataro laka naruei.

Jone jikar kiano verialiano na kiano moneano ea iliano na ilivuiano ban Atua

⁴ Kiniou Jone, nebivitauia bulag iliano nalo nei ka riviedu rivan kamiu taara aluo na namoneano nalo napano kumitua komeli nalo na ea tanobuku na toru na vio nei Esia. Kiniou najaaro ka neviviuo kamiu ea siano napano naio jo beamu beamu laka, a naio jo vonganei, a mia naio to toboto. Nojomña nobolkouo vonganei ka kamiu ka burumara tiniememiano vija tumaroano toa kenemiu meuliano tulaka, napano mia rijikia rimaluvo ka kamiu den kiado Atua nei vija kanano niununo aluo napano ajumolu ajukamu ka kiano jobaro, ⁵ a mijikia rimaluvo ka kamiu den Yesu Kristo bunu, naina napano naio biekouo banbano mia kiano burukija miou, karina naina be moti napano naio jumolu meul bereio, napano vonganei naio be burumara parinio tubo ka parinio tubo nalo na yetemeriba.

Riano, Yesu Kristo nene napano naio tinien miiia kito toru, banbano mijamo ka kanano burukija miou ka rivulu bulag kito den vironiano

na kiado kariano nalo, ⁶ naruei naio bitiri bulag kito ka romei rove māaratavo ve takurano ea yati na kanano tubo sesa nalo, a ka naio bijauia bulag kito ka rajai naio rotibe ka tomu lu na karamāno kanano imāuano nalo, naio ga be Atua Sōpi.

Yesu mila bo ban kito toru jibe na ana bo ka reilivu ka siano, rodular naio to medave laka, rivan rivan mia maka rijikia ribisi bogo tai, tibe na.

⁷ Kamiu kuvitii vatitig rivu! Naio naruei jomā mijian burevure melijo nalo na mave, naio riyotuba rimei. Mia kito nonovio reial naio ka mirado memedu, a vija bunu nalo nanua mā ajukukakar naio ea mākolkolo, nalo bunu avitilubar naio bereio. A mia ve burumāra jogvaiano a tegiano riyotuba ea tomu nalo na yetemeriba, tinielo rimaio ka venia napano amila ban naio ea bogo nanua beamu. Mia monoka tibe ga na, neber “Ee” ban naio kanio.

⁸ Bo ka kito rovatove ka Tubo Atua, Atua Sōpi na moroano, naio napano jo beamu, naio jo banei, a mia naio tobo to, napano kiano ilitemiano tai naio ber jibe nei, berinavo

“Kiniou nei nebe burupati, kiniou nei nebe juluvati!”

Jone mial kijokijo na Yesu

⁹ Kiaku bilbilu nalo, kiniou Jone nebe kuruemiu tormoruo, napano neberial vite nalo nei ban kamiu. Nojidom neverial van kamiu bior kito naruei napano robe Yesu kiano, ktio naruei

rojutano ka kiano tuboiano, kito naruei rojumā rabar bitiran jogvaiano na bogokouo nei, ana kito naruei rojumā rojamīkar kito bija jidomiano na tebievei.

Mo kanaku tukunuano naio ban jibe nei, berenio nua beamu kiniou nojomā neberial Atua kanano iliano, nojo nomioliolu ka Yesu Kristo banbano na kulo Romo amije vironiano ban kiniou, amila kiniou nebinimei nomimāu kurano ea uleule na telisu nei, siano Patimos. ¹⁰ Naruei ea Legiano Lu tai nojo jibe na ana nomijog jibe Niununo binimei ea kiniou, nomijog jooa tai ju iorou ka kiniou, mil burutomoluo jibe ka pasimeduo miolu, mil ber jibe nei, berinavo:

¹¹ “Venia napano mia jau kealio,
keial kovivitauiā bulagio rivan ea niosi tai,
karina jau kotuvan rivan tanea lotuano nalo
na tanobuku na vio Esia,
ka ajikia avulukuio.

Lotuano nalo na, nalo aluo, be Eveso, Simena,
Pekamam, Taitera, Satisi, Vilatelvia bija
Leotesia.”

¹² Jooa na mil ban kiniou jibe na ana nejidom neial kenia, nabarpīlig kiniou nemial burupati na yulu nalo ga aju, napano amimāuka niogo ea nalo aluo. ¹³ Burubati yulu nalo nene ajumolu aju jibe na, karina iviso kanio nemial toro tai jumolu jikili ju, napano naio jibe ka naio napano aber Kulorinio Kenerinio. Naio miya burutili soto tai, bija miya kulumārauo napano amiyako ka niogo, ajelan barkor iarene. ¹⁴ Vijnino miuvu mia miuvu, jibe ka vijnino nunu bija mavo, mia tiimirano merera jibe ka minano sebi. ¹⁵ Jaano

kirisikili bo, javukia m̄arbutoto napano amijie ea sebi ka rila sikili rivu, mia bogo napano naio mil, joono miolu jibe ka tei napano jaburu ea baraamā. ¹⁶ Naio jumolu jikili ju jibe ka napano ea jumāno meruo naio bokar m̄arvitano aluo, mia iobogu na mira tai napano naio mali ea ikit tivelinio juo naio jo moluo ea niono. Mirano bunu, riano, naio merera, mia merera naio javukia m̄erenio napano naio jikili mia jikili.

¹⁷ Nemial toro nene jibe na, tomnei, mila kiniou jibe ka namāro garuei, nomijoru yetano ea jaano. Mia naio jian jumāno meruo binimei jokol kiniou, naio berinavo

“Jau komerou re ka kiniou, kiniou nei nebe natikariano mia nebe najuluvatiano.

¹⁸ Naio napano be burupati na meuliano be kiniou nei, bior napano kiniou nemeul, karina namāro, karina nemeul bereio, nemeul to toboto.

Kiniou nei naruei napano vulariano na m̄ariano a vulariano na bulukusebi kirivova nei na tomu na m̄ariano, nalo ajua jumāku.

¹⁹ Mia jau komerou re, jau kotovon re, kovivitauiā bulagio vatitig ga venia na jau kojomā komialio, napano tealo abe tena vonganei, bija tealo abe tena bogo nalo na amei na vo.

²⁰ Mia kiniou never titai vансо beamu vo, ka tivelinio na m̄arvitano aluo nanua jau komialio joa jumāku, bija burupati yulu aluo na m̄a amimāukalo ea niogo na.

Vite nalo nei ajavukia jikiaiano tai napano naio joluku, mia nioti nene jibe nei, ber m̄arvitano aluo nalo nei napano, abe nailiano aluo na mia avitikar lotuano aluo nalo nei, a burupati yulu aluo, naina be lotuano aluo nene neibano.”

2

Mesi nalo naina ban lotuano aluo

¹ Naruei Yesu mil dolu kia ga ban kiniou, naio berinavo “Vonganei mia kiniou neverial venia napano mia jau komijikia kovivitaia riva rivan lotuano aluo aveve terakurano.”

Mesi na jukamu, riva rivan lotuano na vio Eveso, lotuano napano maka ve tinietiianao toaio

“Beamu, jau kovivitaia m̄esi tai riva rivan nailiano na lotuano na komeli na vio Eveso, jau kovivitaia tibe nei, koverinavo ‘Ilano napano biedu ban kamiu binimei den naio napano bokar m̄arvitano aluo ka jum̄ano meruo, napano jo miel jeliviv iviso ka burupati yulu aluo nei.

² “Naio berial ka kamiu jibe nei, berinavo “Kiniou nemijikia kamiu ruei, bior nemial kenemu iñauano novo nalo, nemial ka napano kumila vio toru, nemial ka napano kumitutua kamiu bija jidomiano na tebievei naio bo bo laka. Kiniou nemial bunu bo laka jibe napano kamiu maka kuvijamo ka tomu na bova amei ala niegeniege kamiu, bior tealo, bogo napano amiyotuba ka kamiu, ana aberinavo nalo abe atevi nalo, mia kamiu kuvial vonlo, kuvijikia vatitiglo rivu, ana mia kamiu kuvileal lo ka nalo amijubolbolili kamiu ga.

3 ““Bior siaku ga napano kamiu kumiduo, naruei kubiniua bogokouo, a amila bova ban kamiu, mia nemijkia ka maka kuvituvan kiniou vo, kumitumña kubokar jikili bo kia ga vo, mia jidomiano napano ber tiniemiu m̄aro laka, p̄eli na kamiu kumijog kuber bare, nina naio maka toa kamiu leleio.

4 ““Kenemiu bajago nalo nei kiri-novo laka, a be riano, vite tai jo napano kumitumña kumila napano maka NASAARO lele kanio, mia bo ka neverialio van kamiu memedu. Naio jibe nei, ber burum̄ara tinietiianeo napano naio joa kamiu be moti, vonganei naio binimei melukluku laka, maka bunu tavukia beamu. **5** Kuvisidomii bereio von ea burum̄ara bajago na tinietiianeo novo na beamu, napano tiniemiu jii kiniou toru, a tiniemiu jii kamiu ga toru bija kulo dolu nalo. Ea bogo na naio bo mia bo, mia vonganei, naio batove mia batove laka. Mia bo ga, mia monoka kuvilig kamiu ga, a monoka kuvan bereio ea vio novo nei nanua kumitua beamu. Mia ver kuvilig re kamiu, nemijkia never mia neyotuba ka kamiu, navar bulag burupati yulu na ju merera iviso ka kamiu vonganei.

6 ““Riano, nina be burum̄ara tena bova tai na kenemiu napano neber vonga, mia nojidom neverial van kamiu bunu ka kumitumña kumila burum̄ara vite novo tai bunu, napano nejaaro toru kanio. Vite nene napano kumitumña kumi-juku die nalo nei napano ajumña amila vite dolu vovu nalo, napano toro nei Nikolas naio mioliolu kanio be moti. Abova ga, a kiniou bunu maka nosidom leleio.

7 ““Toro napano be tiliniene, bo ka naio rijoglubar venia napano Atua kanano Niununo Lu naio jo berialio ban taara na namoneano nalo. Toro napano naio tu sikili rivanvano tuvulu na bova, mia nemijikia najamo ka naio ka mijikia riva to jouro rimemedu ea tiniavio novo na Atua kanano, naio riva to sen m̄arati iesi na buruiesi na meuliano.””

Mesi juo nene, riva rivan lotuano na Simena, lotuano napano m̄a tomu nene nalo ajum̄a ajerm̄i kalo

8 “Jau monoka kovivitauiā m̄esi tai riva rivan nailiano na lotuano na komeli na vio Simena, kover tibe nei, koverinavo ‘Iliano na napano biedu ban kamiu binimei den naio napano be moti a ve na maariano, napano amuebin m̄aro, kar na meul bereio.

9 “Naio berial ban kamiu jibe nei, berinavo “Kiniou nemijikia vatitig bogokouo nalo napano m̄a kumitum̄a kubiniua, a nemijikia ka jumemiu nalo abeteau. Mia nojidom ka monoka kuvijikia ka maka kuve talim̄asa, mia kube na sanibaiano laka! Riano ga, nemijikia ka nalo nei napano ajum̄a aber abe kulo Ju, nalo ajum̄a abuku iliano nalo na bova miroano laka ban kamiu, mia maka kuvisidomialio, nemial nalo maka atibe ka Ju nalo leleio, makanio, nalo ajakisor Sim̄aro memedu.

10 ““Mia be riano, p̄eli mia vesiou re kamiu tealo monoka avar burum̄ara jogvaiano nalo rivior napano kumonea kiniou, mia kumerou re. Peli Sim̄aro naio mijikia rila ka mia avuku kam

tealo avan ea nalakoiano, ka naio to rila vonvon kamiu, mia nemijikia never ka mia naio rijikia rila lelan kamiu ea jogvaiano nalo riva rivokar legiano ve duelimo ga. Ver tibe na, monoka kuvitu sikili riva rivokar bogo na mia adular kenemiu jegi, mia ver kuvijoru re ea bogo na, mia bogo na koviyotuba kean kiniou, mia nesian burumāra ijaiano van kamiu, nina be batubatu niogo na meuliano.

11 ““Toro napano be tiliniene, bo ka naio rjoglubar venia napano Niununo na Atua kanano naio jom̄a berialio ban taara na namoneano nalo. Toro napano joyulu bajago va ea meuliano nei, mia naio riyotuba ea re māriano juo napano mia naio rimei iorou.””

Mesi tolu nene, riva rivan lotuano na Pekamam, lotuano napano mijamo ka verloglogiano va nalo abinimej jouro eaio

12 “Tai bunu bereio, jau monoka kovivitauiā m̄esi tai riva rivan nailiano na lotuano na komeli na vio Pekamam, kover tibe nei, koverinavo Iliano napano biedu ban kamiu naio binimei den naio napano jo mudu iobogu na mira napano mali ea ikiti be juo.

13 “Naio berial ban kamiu jibe nei, naio berinavo “Nemijikia vatitig bo ka vio napano kamiu kumituaio, naio be tanobuku tai iviso memedu ea vio napano Simāro naio jo be tubo eaio! Kanano vio nalo aju janea kamiu, mia kamiu kubokar siaku jikili bo damāriga. Beamu, jouro ea kenemiu komeli na, p̄eli romijikia rover komeli na Simāro kanano, amuebin kuruemiu

nanua Antipas, naruei ajikili ka kamiu monoka kuvituvan kenemiu moneano ea kiniou. Mia makanio, jibe ka napano naio biekouo ea kiniou bokar m̄ariano, kamiu bunu, maka kam tai aburo den kiniou.

¹⁴ ““Nina naio be tivelinio na bo nene, mia be saba tai nojidom neverial van kamiu bunu. Vite na be moti, jouro ea kenemiu taara, be tomu tealo aju napano ajum̄a ajakii jidomiano tai napano be verare ka Naverialiano Pelama re nua. Ver kamiu tiniemiu maio kanio, naio naruei napano berii m̄arabo tai ban Parak, naruei maka vesiou ana Parak kija buru naio bano beriio ban kulo Israel nalo, mila na maka vesiou, ana ajikar ka ajen sinaniano lu napano kulo dolu nalo amila jokoluolu kanio ban kanalo tavoru nalo, ana nalo ajum̄a ajidel ka amila siakiano. Aju amila kariano jibe na naruei, mia jakii iliano napano amijog ruei, nalo aber naina bo ga.

¹⁵ ““Mia juo nene, be ta bunu na-pano kumijamo kalo aju jouro ea kenemiu taara na namoneano nalo. Nina nalo napano ajum̄a ajakii verloglogiano vovu dolu nalo nei, napano toro nei Nikolas naio jom̄a mioliolu kanio beamu.

¹⁶ ““Tibe na, monoka kuvilig kenemiu jidomiano talupo den vovaiano nene! Ver makan, mia noyotuba ka kamiu vesiou re, ana mia iliano napano mia riyotuba ea nioku never kalo ea bogo na, mia naio tavukia iobogu na mira tai napano naio tekitkiti rilalo ajikia.

¹⁷ ““Toro napano be tiliene, bo naio rijoglubar venia napano Niununo na Atua kanano naio

jomña berial ban taara na namoneano nalo. Naio napano bare ka tovulu na bova, mia naio ve kiano ijaiano novo, mia nesian sinaniano tai vanio, tavukia sinaniano napano kulo Ju nalo ajenio ea vio yauo, mia nina be sinaniano tai napano maka toro tai rialio vo. A mia nodu puruveru na mivu tai vanio, napano aje sio vou tai joaio, napano naio riduio, naio ga mia rijikia nioti riano nene.””

Mesi veri nene, riva rivan lotuano na Taitera, lotuano na mijamo ka bajago na bova jo jour eoio

¹⁸ “Tai bunu bereio, jau monoka kovivitauiā mēsi tai riva rivan nailiano na lotuano na komeli na vio Taitera, kover tibe nei, koverinavo Iliano nei napano biedu ban kāmiu naio binimeī den Kulorinio Kenerinio, napano mirano merera bilvili javukia menano sebi, a jaano kirisikili jibe ka butoto.

¹⁹ “Naio berial ban kāmiu jibe nei, berinavo “Kiniou nemijikia vatitig bo kenemiu imāuano nalo, kenemiu tinetiāno bija viekouoiano, a kenemiu imāuano kouo nalo a jidomiano na tebievei na kenemiu, a mave lie kanio nomijikia vatitig bo ka kumitumā kumila ba lie vonganei, jovulu nanua mā kumitumā kumilala beamu.

²⁰ ““Nina be tivelinio na bo nene, mia be vite tai na monoka kiniou never rimeravo van kāmiu. Nina be tivelinio na tira va nei Jesebel, napano kubitilubar kanano vovaiano nalo, mia kumijamo ka naio jidel dolu ka ga kiano imāuano vovu nalo napano naio jomña milala. Naio berenio naio be tira na verialiano tai, a p̄eli,

kamiu kumonea naio, mia naio mila sibilili ga kamiu. Ea kanano verloglogiano, naio jo buru tomu na kanaku imāuano aba be dolu laka, napano vonganei amijoru ea siakiano, ajumā ajen sinaniano na tavoru nalo kanalo, a ajidom aber bajago nalo na naio bo ga. ²¹ Kiniou nodu bogo ban tira nei ka naio tinieno maio ka bereio, rivilig naio taluvo den niamiamo na mā milao, mia naio maka sidomio. ²² Mo, kiaku jidomiano naio jo ruei, ka mia nala naio rimon ea jog tai na mieiano na jikirkili nalo, a mia nala nalo napano mā amila siakaiano bijaio, ver aviliglo re ka kanano bajago na bova, mia nalo bunu ajog rivova ve toru laka.

²³ ““Tira nei mia ve re kenerinio tai meul, mia kanaku siniabu tokol nonovlo aviniu. Naruei bogo napano nalo na taara na namoneano nalo aial vite nei, mia avitilubar ka kiniou naruei, kanaku vitiiano jo jeliviv bakar venia napano jo joa toro kanano iviso, a jikia leal venia na joa kiano jidomiano. A mia avitilubar bunu ka kiniou naruei, nojo nejian meran ban tomu nalo, memedu ga ka bajago na vite nalo napano ajumā amila ea kialo meuliano nalo.

²⁴ ““Naruei ea tivelinio na kamiu nalo dolu na ea vio Taitera, nemijikia ka maka kuvitakii verloglogiano nalo na tira nei kanano. Naio milavon ka buku iliseseiano nalo ban kamiu, ka ber mia naio rivetavo ea jidomiano lukuluku nalo napano abe teremi bo van kamiu, mia kamiu kubitilubar ka Simāro ga naio ga be burupati na iliano nalo nene. Mia kiniou never re bunu kiri titai ve dolu van kamiu, ²⁵ mia neber ga ka kamiu kuvokar sikili ilirianiano nei

napano kubakar ruei, kuvituvan re rivan rivano, mia kiniou nemei bereio.

²⁶ ““Naio napano juvulu na vovaiano, naio rila ga takii kiaku tinieiiano riva rivokar juluvati na bogo nei, mia kiniou nesian burumara ijaiano vanio. Mia najamo ka vanio ka rije tuboiano ea venuo nalo, ²⁷ tibe ka napano niosi na iouano naio berii, napano naio ber

Naio mia rije tuboiano ka tomu nalo, napano kanano iesi napano na bokar ka jumāno, naio be mārbutoto na kirisikili tai, a nalo napano parilo jikili, mia naio rivukulo avan ea borotano, avurukokorov aveve niati tavukia tanopīli na amimāukanio ea borotano. ^{Iouano 2:9}

““Moroano na rila tibe nei, Teta naio mijamo ka ban kiniou ruei, naruei mia najamo ka rivan toro na be kanaku. ²⁸ A maka naina ga, mia toro nene, mia nodu māravitano napano Mejegi toa jumāno.

²⁹ ““Toro napano be tiliniene, bo ka naio ri-joglubar venia napano Niununo na Atua kanano naio jo berial ban taara na namoneano nalo.””

3

Mesi jumo nene, riva rivan lotuano na Satisi, lotuano napano jomā monmelio kurano damāriga

¹ “Mo jau monoka kovivitauiā mēsi tai riva van nailiano na lotuano na komeli na vio Satisi, kover tibe nei, koverinavo ‘Ilianō nei biedu ban kamiu naio binimei den naio napano bitikar niununo aluo na Atua kanano bija māravitano aluo napano kiano.

“Naio berial ban kamiu jibe nei, naio berinavo “Kiniou nemijkia batitig kenemiu im̄auano nalo. Tomu nalo ajumā amiaia kamiu m̄ele janea vio, aberinavo kamiu kube lotuano tai napano meul bo, mia makanio, kiniou nemijkia batitig ka napano kamiu kum̄arm̄aro ga kumitu. ² Vonganei be kenemiu bogo na kuvitevijo kija. Kenemiu im̄auano nalo, nemilealio ka Atua kiano vitiiano, kamiu maka kumila nonovio riviniu rivu, mia maka kuvila rimemedu leleio. Kenemiu sebi maka riva kovio vo, mia naio jo ban vaataro ka rim̄aro dobi nonovio, mia bior vite na, neber vatitig bo ban kamiu neberinavo monoka kuvila vatitig rivu ka mia naio rimei sikili lie bereio.

³ ““Tibe na, monoka kuvisidomial bereio iliano novo nalo napano m̄a kumijogio a napano kumijevio ruei. Kumonmonealo bo dam̄ariga, a kuvilig kenemiu meuliano rimei bereio, bior ver kuvitevijo re, mia nemijkia never vatitig rivu van kamiu ka mia nemijkia namaluvo ka kamiu tavukia toro na vinauano tai, napano mia kuvijikia lele re. ⁴ Beriano, nemijkia ka kamiu maka m̄arati ve telabo na vio Satisi aju bo ga, napano maka aia niegeniege m̄alo kulum̄arauo tavukia nalo dolu. Nalo ameravo bare bo ruei, ka na mia aia kulum̄arauo na miuvu, aiel rivija kiniou nuvan ea kiaku vonuo. ⁵ Toro kei napano jovulu vovaiano, naio bunu mia ayovovua vatitig naio rivu ka kulum̄arauo na miuvu jibe na. Mia naio siano, maka nejikia noiolkon bulag den niosi na meuliano bogo tai, mia kiniou nesiloglog

naio ka karamāku rivija kanano nailiano nalo, never, kema na naio be kanaku toro tai riano.

⁶ ““Toro na be tiliniene, bo ka naio rījoglubar venia napano Atua kanano Niununo jomā ber bulavulag ban taara ninio na namoneano nalo.””

Mesi ari nene, riva rivan lotuano na Vilatelia, lotuano napano bogo novo ka rila imāuano jukamu ka mirano

⁷ “Bereio, jau monoka kovivitauiā mēsi tai riva van nailiano na lotuano na komeli na vio Vilatelia, jau kover tibe nei, koverinavo ‘Iliano na napano biedu ban kamiu, naio binimei den naio napano be lu, a naio be riano, napano naio naruei naio midu vukariano na vetavoiano na māratavo napano Parinio Tubo Teviti re nua kiano. Venia napano naio betavo eaio, maka toro tai rijikia tetavoko bereio, a venia napano naio jetavokoio, maka toro tai rijikia rivetavo ea bereio.

⁸ “Naio berial ban kamiu jibe nei, naio berinavo “Kiniou nemijikia batitig kenemiu imāuano nalo ruei. Naruei monoka kuvitii vatitig, nebetavo ea māratavo tai ban kamiu napano maka toro tai rijikia tetavoko bereio. Kiniou nemijikia ka kenemiu moroano naio telisu ga, mia na-jaaro toru ka napano kumitumā kubokar vatitig kanaku iliano, a maka kuvila lelan siaku napano joa kamiu. ⁹ Nalo napano ajakisor Simāro, aju aba vio takurano ka avitirilar kialo taara, ana nalo ajumā aber nalo abe kulo Ju memedu, mia maka tibe na, nalo amila sibi ga na. Mia iorou kanio mia nala nalo nei amei anie yetano ka

jaamiu ka avitilubar ka kiaku jidomiano maka toalo, joa kamiu ga.

10 ““Kiniou neber ka kamiu nua ruei neberi-navo monoka kuvitu sikili vija jidomiano na tebievei tulaka, naruei nemial jibe kubokar vatitig kanaku iliano nei. Bior vite na naruei, nemijikia neverikar van kamiu never burumara jogvaiano na mia rimei ea yetemeriba nei, ka rilavon nalo napano ajuaio, ana mia kiniou notokovio batitig ka kamiu kanio, mia vite na naio maka rijikia tokol kamiu.”

11 ““Vesiou re, kiniou nemei ka kamiu bereio. Venia napano kumitumña kumitutua mugaruei, monoka kuvokar sikili rivu-oa ka kiniou noma-luwo, ana mia kamiu kumijikia kuvijev kenemiu ijaiano, mia maka toro dolu rijikia rivarlar kenemiu batubatu niogo den parimiu. **12** Toro napano jovulu jukujukuano nonovio riva rivokar bogo na nemei, mia novuru naio rimei tibe m̄artea na toru tai joomo ea yimo lu na Atua kiano, mia toro nene to joomo ea toboto. Mia netekar sio nalo napano mia netiri eaio, tibe sio na kiado Atua kiano, bija bija sio na kiano komeli na toru, naina Yerusalem novo, napano naio jo batove ea vio mave binimei napano kiado Atua kanano, a bija nalo napano, mia nevivitauiā siaku vou toa naio bunu.

13 ““Toro napano be tiliniene, bo ka naio ri-joglubar venia napano Atua kiano Niununo naio jomña berialio ban taara ninio na namoneano nalo.””

Mesi aluo nene, riva rivan lotuano na Leotesia, lotuano napano ba bova ruei, maka sidomial vite tai

¹⁴ “Na maaro, jau monoka kovivitauiā m̄esi tai riva van nailiano na lotuano na komeli na vio Leotesia, kover tibe nei, koverinavo ‘Iliano napano biedu ban kamiu naio binimei den naio napano naio be parinio ka vite nonovio, napano naio ga mijikia river “Tibe na.” Naio biekouo be riano ea Atua va vokar napano kiano burukija riou, a naio rive tubo ka yetemeriba nonovio napano Atua naio jii.

¹⁵ ““ Naio berial ka kamiu jibe nei, naio berinavo “Kiniou nemijikia batitig bo kenemiu im̄auano nalo, mia nebitilubar ka kenemiu jidomiano nalo ea kiniou maka rimenini laka, a maka rivitunu rivare. Bo laka ka ver jau kosidom komenini, mo jau komenini bo kanio, þeli na ver jau kosidom kovitunu, jau monoka kovitunu vatitig rivu, mia naina napano kenemiu iviso beve torogio ga jibe na, bajago na kiniou maka nosidom leleio. ¹⁶ Mia bior kamiu naruei kumisidom kumenini, a kumisidom kuvitunu tibe na, kiniou nojo ruei ka novule bulag kamiu den nioku. ¹⁷ Kamiu kumitumā kuberinavo kübiobijii saba novo nalo miroano na be kenemiu, tenene na kamiu be tiniemiū ka kuber maka toro tai napano rijikia sian vite tai van kamiu, bior be kenemiu telabo ruei. Mia makanio, ea kanaku vitiianeo naio maka tibe na. Kamiu maka kuvijikia kuvitilubar kamiu, mia kamiu maka ve kenemiu vite novo nalo leleio, kube kulo kurano ga, kube merebono, a niabemiu yauo ga kumitu.

¹⁸ ““Mo kiniou neber ka kamiu, ka bo ka

kumei bereio ea kiniou, kumei kuvar niogo nei napano sebi jijenkon niamiamo nene ruei, ka kumijikia kuvakar vite novo tai ea jumemiu. Bo ka kumei kuvar kulumārauo na miuvu bo, ka kuvisalvoko kamiu, ka mia kuvimou re bunu, a bo kumei kuvar vam̄esi na kuvia ea miremiu, a na mia kumijikia kuvial vite bereio.

19 ““Toro kei napano tinieku jii naio, monoka neil vanio ka nala kanano meuliano rimemedu, tibe na, kuvidu kiaku iliano nei rivu, ka mia kuvilig kamiu. **20** Kamiu kuviniagago vatitig rivu! Kiniou nejikili noju neminia tavo na kanamo meuliano. Jau napano kojog jooku bio, kovetavo ka kiniou, mia nemei joomo ka kito ve juo rotukunu, kito ve juo rosinan vio takurano.

21 ““Naio napano ju jikili ba jovulu na bova, mia najamo ka naio rijkikia totano biju vija kiniou ea jobaro lu na kanaku, javukia ga napano kiniou bunu nojuvulu kanaku uolu, a na iorou kanio karamāku buru kiniou nojotano biju bija naio ea jobaro lu na kanano.

22 ““Toro napano be tiliniene, bo ka naio ri-joglubar venia napano Niununo na Atua kanano naio jo berial ban taara na namoneano nalo.””

4

Vio move na Atua kanano ea tiniabene

1 Iorou ka napano kiniou nemial vite nalo nei, nemial bereio māratavo tai ka ava joomo ea vio move naio juvavo jo ea miraku. Ana nomijog bereio jooa na mil ban kiniou beamu, naio mil burutomoruo javukia pasimeduo, ana naio ber

ka kiniou, berinavo “Jau komei mave nei beamu vo, mia kiniou nelaso keial vite nalo napano mia amaluvo iorou.”

² Naio ber jibe nei, ana vaarakurano ga, nomi-jog jibe ka Atua niununo midular niunuku, naio midu kiniou nojo mave tiniabene, naruei nejer-arago ban ea burumāra jobaro lu tai napano jokamu ka miraku, napano toro na toru tai naio jotano eaio. ³ Nemial naio jibe ka napano naio merera, naio bar yovovuano na veru maraiu nalo, a kanano yulu nene jeliviv eaio javukia subovivi tai.

⁴ Burumāra jobaro lu nei naio jo iviso, a jobaro dolu nalo bunu ajelivivi eaio, nobulukulo bokar duelimo valuo ba veri [24]. Ea nalo abeve terakurano, toro tai jotano ealo, mila nalo bunu abe duelimo valuo ba veri [24], napano nalo na abe navagadeano nalo na tiniabene. Nalo na amiya kulumārauo na miuvu laka, abar batubatu niogo jua pariparilo. ⁵ Nojo nejiraravo jibe na, nomiilo bunu ka napano vijaniano naio miyotuba iviso ea vio lu nei, bija bunu burumāra uetubaiano na tubaalo naio jomā jara. Kamu ea mirano, yulu aluo amiuvu, napano nalo abe Atua kanano niununo aluo nene, ⁶ a nalo ajumolu aju ea vodobi tai, banbano laka jibe tei, naio mieg meravo bo javukia mermerobi.

Ana iviso ka vio nene bereio, tom meul veri aju, napano ea kamu kalo a iorou kalo, abe miralo nalo vio bujo laka, a nalo aju vaataro, aju jeliviv ea burumāra jobaro lu.

⁷ Toro meul na jukamu nene naio javukia laeon, tinene naio javukia bue m̄arauo buruolu, tolu nene naio bar kulorinio mirano ga, mo nana maariano naio javukia bebekumo. ⁸ Nalo abiniu, be sibialo ari, napano miralo jovukoio vatitig bo sibialo bunu, ba bokar yetano kalo.

Nalo nei kanalo im̄auano, legiano bogiano, maka ajilimebi bogo tai, ajum̄a aberial dañariga jibe nei aber,

“Atua na moroano na mave, naio jo beamu, naio jo vonganei, naio mia to toboto. Naio be lu mia be lu, naio be lu laka.”

⁹ Ea iliano nalo na jibe na, nalo aju amidular naio siano napano naio jotano iviso kalo ea vio lu, aju abatove kanio, ajum̄a aber siva banio ka napano naio meul toboto. Bogo napano ajum̄a aberenio, ¹⁰ navagadeano nalo bunu abatove kanio, amilotu ka naio napano mia naio maka rijkikia riñaro bogo tai. Ana kario, abar bulag kanalo batubatu niogo nalo den pariparilo, abar jutano ea jaano, aberinavo

¹¹ “Tubo kenememi Atua,
memedu ka mermerano, vatoveano vija moroano nonovio aje vango, ve kanamo jau ve takurano ga.

Jau naruei kojii vite nonovio,
ea kanamo jidomiano ga abokar kanalo meu-liano.”

5

*Niosi napano amijukuio, bija nunu na telisu,
napano naljuo aju tiniabene*

¹ Karina kiniou nemial bereio toro na toru nanua jotano mave ea vio lu, ka napano midukar vite tai ka jumāno meruo, naio be niosi tai, napano abivitauiā tivelinio be juo karina amijukuio, karina abukario bija sano vukariano aluo nene.

² Naruei nomijog nailiano na toru tai miaga jouo, naio bika ber “Toro kei naio bare ka rilakorov vukariano nalo nei? Be toro tai napano naio jo mijikia vetavo ea niosi nei ūeli na makanio?”

³ Naio to tibena vano, vedeio, maka ve toro tai na tiniabene ūeli na yetemeriba, ūeli na yetano ka yete-meriba, napano naio mijikia rivetavo ea niosi nei, maka tai napano rivare ka sirarago joomo eaio. ⁴ Nemial jibena naruei nomijog bova, nejegi mia nejegi, napano maka toro tai rijikia rila.

⁵ Naruei navagadeano nalo tai mil ban kiniou, naio berinavo “Ei, jau keteg re bunu! Koialio, laeon yako napano miyotuba ka tomu nalo na Yuta, naina napano abio ka yati na Teviti, naio jovul vite nonovio ruei. Naio naruei mia rilakorov vukariano aluo nei, naio naruei mia rivetavo ea niosi neibano.”

⁶ Naruei nejirarago bano, mia maka rive laeon, mia nemial kiritete solbouo na nunu tai jumolu jikili ju iviso ka toro meul veri bija navagadeano nalo, kamu ea vio lu nei. Naio be nunu na telisu ga, mia kiano pasimeduo aluo na jikili, bija mirano aluo ajua parinio. Naio jikili ju jibe na, naio jibe ka amila sida ka naio ruei, mia naio meul bo ga jo.

⁷ Ana naio miel binimei, midular niosi nei den toro na toru nei jumāno meruo, napano naio

jotano mave ea burumara jobaro lu. ⁸ Naio midu ruei, ana toro meul veri nei bija navagadeano duelimo valuo ba veri [24] amijoru ea jaano. Nalo be kialo nioragrango nalo janealo a be kialo baju niogo nalo, napano abujo magmago ka maaatei napano ajonio, mia bonoti tanunu nene napano jo bavin, naio be volkouano nalo na namoneano lu nalo kanalo. ⁹⁻¹⁰ Mo nalo amijev iouano vou tai napano ban jibe nei, berinavo “Amila sida kaso,
naruei ea kanamo burukija

jau kobulu bulag tomu nalo abe Atua kanano,
napano amoluo ea taara nonovio na tomu nalo,
ea iliano doldolu nalo nonovio,
ea uleule nonovio nalo na tortoru,
a ea uleule na tertelisu nalo bunu.

Jau komiasosol lo abinimei abe taara takurano ajutano ka parinio tubo takurano ga,
nalo abinimei abe kulo lu na Atua kanano imauano, ka napano mia ave tubo ka yetemeriba nei.

Mo bior ka napano jau komila jibe na, memedu ka jau ga ve takurano naruei kodu niosi nei, ka kelelar vukariano nalo nene, ana kovetavo eaio.”

¹¹ Nojo nejirarago jibe na ana nomijog nailiano nalo amiou, nalo miroano mia miroano mia miroano, nalo jovulu taamaka [1,000,000] bano na jibe na. Aju ajeliviviko jobaro lu bija tomu na ameul bija navagadeano nalo nei, ¹² ana aju amiou jouo, aber jibe nei, aberinavo

“Nunu domudomu, napano amila sida ka naio,
naio ga takurano bo mia bo.
Moroano nonovio, tovuiano nonovio,
masouano nonovio, sikiliano nonovio,
vameneano nonovio, mermerano nonovio,
miaiano nonovio,
memedu ga ka ala rivan naio ga ve takurano.”

¹³ Iorou ka nina, nomijog bereio ka napano
temeul nalo nonovio bunu amiou, nina be
temeul nalo napano aju mave ea tiniabene, bija
nalo napano ajua yetemeriba, ſeli ea borotano,
ſeli ea tei, kanalo iouano naio ber jibe nei,
berinavo

“Miaiano, vameneano, mermerano bija mo-
roano riva van Toro na Toru napano
jotano mave ea jobaro lu, bija bunu nunu
solbouo, rivan rivano-o to tobo to.”

¹⁴ Ana tom meul veri nei aberial “Jibe na,
mm” kar iliano nalo nei, ana navagadeano nalo
amijoru, aminie, amilotu kalo abe juo.

6

Vukariano aluo na niosi napano amijuku

*Vukariano na beamu: Toro na toru na bajago
na mila mira, napano naio midu bue kulorinio na
miuvu*

¹ Kiniou nojo najirarago bano, ana nemial ka
napano kirikiti nunu naio milakorov vukariano
na be moti na niosi nei. Naio mila kario ana
temeul veri nei nalo tai naio miaga ka joono jibe
ka tubaalo, naio berinavo “Komei!”

² Vaarakurano ga bue kulorinio tai napano
miuvu jikili sua miraku. Ana nemial toro tai

jotano mave eaio, naio midu viu, ana nalo amidu parinio tubo kanano batubatu joa parinio, ana naio midu kanano bue kulorinio nene, jikiti batavio javukia toro na mira tai ban ka tovulu kanano uolu nalo.

Vukariano juo nene: Toro na toru na bajago na toro muebin toro, napano naio midu bue kulorinio na bilvili

³ Karina, nunu solbouo milakorov vukariano juo nene. Naio mila kario naruei nomijog temeul juo nene naio bio, naio bunu berenio berinavo “Komei!”

⁴ Vaarakurano ga bue kulorinio dolu tai binimei, napano naio bilvili. Toro napano joaio, amijamo ka ban naio ka riva ridular tumaro napano jo yetemeriba nei, ka mia tomu nalo atumā auebinvinlo amārmāro. A amidu burumara iobogu na mira joa jumāno, naruei naio bunu batavio bano.

Vukariano tolu nene: Toro na toru na bajago na vitu ea yetemeriba nei, napano naio midu bue kulorinio na bobogio

⁵ Karina, nunu solbouo naio mila korov vukariano tolu nene. Naio mila kario ana nomijog temeul tolu nene naio bio, naio bunu berenio berinavo “Komei!”

Vaarakurano ga bue kulorinio dolu tai jumolu sua miraku, naio bobogio. Toro napano naio miduio, midukar skel tai ka jumāno, ka naio rivitii tomu nalo na yetemeriba nei salo sinaniano nalo.

⁶ Ana nomijog iliano tai maluvo iviso kean temeul veri [4] nei, naio berinavo “Jau kavano,

amijamo ka bango ka jau komijkia kala ka mia vitu toa vio nonovio, ka napano mia monoka avulu ve burumara veru ve toru mia sinaniano ve telisu ga. Mia maka kejikia kalalelan burupati buruolivi napano mā amimauka titikivaka ea mārati nene, a maka kejikia kalalelan burupati telikrevi napano amimauka mārjumelmelu eaio.” Nalo aber jibe na, ana naio bunu jikiti bano.

Vukariano veri nene: Toro na toru na bajago na māriano, napano naio midu bue kulorinio napano niabene be yevi

⁷ Bisi na, nunu solbouo naio mila korov vukariano veri nene. Naio mila kario ana nomijog temeul veri nene naio bio, naio bunu berenio berinavo “Komei!”

⁸ Vaarakurano ga nominal bue kulorinio tai napano niabene be yevi, jikili joa miraku. Toro na miduio, ajisia ka sio na Mariano, mia naio, kanano bilbilu tai naio jo miel bija naio, napano siano, abio ka Bulukuti Sebi. Ana naljuo nei, amijamo ka amijkia ala rivova van tomu ve miroano ea yetemeriba nei, ea iobogu na mira, p̄eli ea vitu, p̄eli ea mieiano, p̄eli ea temeul nalo. Jibe ka, ver tomu veri ajua yetemeriba nei, tolu nene amijkia atu rivu ga, mia veri nene kalo, nalo amijkia ala naio rijikia tibe na.

Vukariano jimo nene: Namoneano nalo na mā abiekouo batitig bo ba amuebinvinlo amārmāro

⁹ Karina, nunu solbouo naio mila korov vukariano jimo nene. Naio mila kario naruei nemial boda, bija niununo miroano na tomu nalo

amivon ea burupati nene. Naina be nalo napano mä amuebinvinlo bior napano aju jikili ka ajogkar Atua kanano iliano, a aju jikili ka mä aberial ka nalo amonea Yesu. ¹⁰ Nalo nene, nemial aju ajegi ban Atua ka burumära jooa, aberinavo “Aue Tubo na vite nonovio, jau kobe lu a jau kobe riano, aioo jau kovitilubar kenememi burukija nei. Nagi ana mia jau kala mirano van tomu na bova nei nanua mä amila bova jibe nei?” ¹¹ Nalo aber jibe nei, ana ajian kulukoti na miuvu banlo ka ayaio, ana mia aber kalo ka vite nei napano abikanio naio maka vo. Nalo aberinavo atu kija ve telisu beamu vo, bior kanalo bilbilu tealo napano nalo aju kia vo, bija bunu kurualo a kuvivinielo dolu nalo, napano mia nalo bunu monoka auebinvinlo amärmäro bior napano amonea, ana ver bogo na amei ve miroano avare ka Atua kiano jidomiano, mia naio rila venia napano abikanio.

Vukariano ari nene: Legiano na maaro

¹² Naruei, kiniou nemial ka nunu solbouo naio milakorov vukariano ari nene. Naio mila kario, ana vaarakurano ga mii mikulkulu, a maka vesiou mäerenio binimei bobogio napano bobogio nonovio, a siberio naio binimei vilvili jibe burukija, ¹³ a märvitano nalo napano aju mave buluniogovu ajibir-bili abatove ea borotano, javukia ga märiesi nalo na buruiesi tai na meruo, bogo na burumära jegi mikulkulu ka jaati nene. ¹⁴ Karina, amila bulunio-govu javukia

yebe napano amijukuio amidu bano, a burusuku nonovio a uleule nonovio ajaraluvo den jelelo.

¹⁵ Ana bogo na tomu nalo amial vite nalo nei, amerou toru mia amerou toru. Parinio tubo na yetemeriba, tomu na tortoru, tomu na ajukamu ka tomu na mira nalo, sanibaiano nalo, tomu na ſirilo jikili, naliko bunu kialo tomu na im̄auano nalo, naliko kulo dolu nalo reraio, nalo abiniu abijauia buluvae nalo, aban ka vio nalo na mave ea suku napano mia ala vio sikili ka atuluku eaio. ¹⁶ Bogo na abokar vio nalo nene, mia miroano jo binimei toru lie, ana nalo abio ban puruveru bija suku nalo, aberinavo “Aio-o, kamiu kuvijoru kuvisovko vatitig kumemi, ka siraragiano na naio napano jotano mave ea vio lu naio rijikia re rivokar kumemi, a ka nunu solbouo kianoi siniabu naio rijikia re rila lelan kumemi. ¹⁷ Legiano toru nei na naljuo kanalo siniabuiano binimei ruei, a kei naio mijikia tumolu rimeul ka bogo na? Makanio, vonganei mia naio rivova laka van kito roviniu.”

7

Atua naio bijauia burumāra taara na tomu nalo tai na abe kanano

¹ Iorou ka vite nalo nei, nemial ka napano nailiano veri ajumolu ajua sudu veri na yetemeriba, aju ajukovio ka jegi veri napano mā ajumā amiuvuvu ea yetemeriba, ka rila na jegi nalo nei ajikia re bunu aiuvuvu ea tei, ſeli ea borotano, ſeli na mave ea buruiesi. ² Karina, nemial nailiano dolu bereio, naio binimei bija

tena aue tovo napano Atua na meul kanano ea kiano tomu nalo, mia naio jaluvo ea tivelinio na jegi uro binimei. Naio mijikia ka nailiano nalo veri nei, nalo abar moroano ka amijikia ala lelan borotano a amijikia ala lelan tei bunu, ana naio bio m̄ele banlo, berburelo ka ala re bunu titai.³ Naio ber jibe nei, naio berinavo “Ee to, kamiu kuvila bulag re tei ūeli borotano ūeli buruiesi nalo, rivan riva rivokar bogo napano rodu tovo tai toa ea meriniano tomu na memedu nalo napano abe kiado Atua kanano.”

4-8 Ka bogo nei naruei nejikar nomijog ka napano aberial memedu kanalo mirano napano ajekarlo. Nalo na amoluo ea yati duelimo ba juo [12] na Israel, nalo abe yati nalo napano m̄a abar korobilo nalo sialo, naina be Yuta, Rupen, Gat, Asa, Naptali, Manase, Simion, Livai, Isaka, Sepiulan, Yoseve, a Beniamen. Naruei ea yati nalo nei abiniu, tai bokar tomu nalo menu duelimo ba juo [12,000] amoluo ea naio, mila na nalo abiniu abokar menu toromomou duelimo va veri ba veri [144,000].

Burum̄ara tiniobi dolu napano amiya kulum̄arauo na miuvu

9 Ana iorou kanio, nejiraravo ba naruei kamu ka miraku be burum̄ara tiniobi na tomu nalo, napano nalo miroano mia miroano, maka ajikia avulukulo, napano nalo na amiyotuba ea yati dolu nalo. Nalo naruei abe tomu na buruvenuo dolu nalo, bija kialo iliano kinkin nalo, naruei abinimei ajumolu ajukamu ea burum̄ara jobaro lu, napano nunu solbouo naio joaio. Nalo amiya

kulumārauo novo na miuvu abiniu, a abar māti burumāl,¹⁰ ana aju abio toru, aberinavo

“Kiado Atua jotano ea kiano jobaro lu,
naio ga, bija nunu solbouo,
naljuo abe burupati na ioruriano na
kanado.”

¹¹ Ana bija nalo na, nailiano nalo bunu aju-molu aju jeliviv ea jobaro lu, ana amijil bunu navagadeano nalo bija temeul veri, ana nalo bunu aminie abamenea kamu ka jobaro lu, amilotu ka Atua,¹² aberinavo

“Nao, be riano!

Ilivuiano nonovio, a miamoiango, a masouano,
a sivaiano, a vameneano, a sikiliano, a
moroano,
nalo nonovio abe kanado Atua kanano naio
takurano ga,
mia tibe na toboto.

Ilivuiano ban Atua!”

¹³ Ana ka bogo na, navagadeano tai naio bika den kiniou, berinavo “Burumāra tiniobi nei napano amiya tena miuvu na, a jau komijikia abe kei nalo na, a jau komijikia ka nalo aju be abinimei na?”

¹⁴ Ana kiniou neberinavo “Ii, maka nejikia, mia jau kobe toro na toru tai na vio nei, p̄eli jau komijikia kovio?”

Ana naio berdopē berinavo “Ierinio, nalo na naruei napano amieldulu ea bogo na burumāra jogvaiano nene. Mia kulumārauo nalo na mā amiya na, ajekon ka burukija na nunu solbouo nei, naruei abinimei amiuvu bo jibe ka na

komialio na. ¹⁵ Nalo naruei, kialo im̑auano jibe nei, ber
 ‘Nalo ajukamu ea jobaro lu na Atua kanano,
 legiano a bogiano ana amim̑au kanano joomo ea
 kunuano lu,
 a naio napano jotano mave nei, naio mia
 rivotikarlo.

¹⁶ Mia maka bunu ajikia siserlo bereio,
 a mia ajog re midou bereio,
 m̑erenio maka rijikia rila bulaglo,
 burum̑ara sebi mia tunu re bunu lo,

¹⁷ bior nunu solbouo napano naio jo iviso ea vio
 lu nene mave,
 mia naio rivaganlo,
 rivuru m̑arabo kalo avan ea burupati uei na
 meuliano,
 ana mia Atua naio riolkon nono jogumiralo
 den miralo.’”

8

Vukariano aluo nene: Vio be tum̑aro nonovio

¹ Iorou ka naina, nemial ka napano nunu solbouo mila korov vukariano aluo nene. Naio mila kario, ana vaarakurano ga vite nonovio na tiniabene maka bunu rila malioano tai, vio nonovio melumu bo jibe na banbano bokar aura togio.

Simeduo aluo nalo

² Maka vesiou ga, nemial nailiano aluo napano nalo ajum̑a ajumolu kamu ea Atua mirano ka ala kanano im̑auano, a ajian simeduo aluo banlo, abar janealo.

Basidobidobi na m̄aatei napano amimaukanio ea niogo

³ Ana iorou kanio, ana nailiano dolu tai naio binimei. Naio midu basidobidobi na m̄aatei, napano amimaukanio ea niogo, a bar binimei ju kean boda, napano naio bunu amimaukanio ea niogo, a napano naio jokamu ea jobaro lu. Naruei abar m̄aatei miroano banio ka risebilo ea boda ka rila bonotanunu rivu, a nalo ajian bunu volkouano na namoneano lu nalo kialo banio, ka rivar tumave ea boda tibe ka ijaiano tai. ⁴ Mia bogo napano sebi jo jijen m̄aatei nene, bonoti nene bija volkouano nalo na kulo lu kanalo, ajaraluvo den nailiano jum̄ano, aba abokar vio mave ea Atua mirano.

⁵ Karina, nailiano nene bar vovosebi tealo napano juu boda, mison ba joomo ea basidobidobi na m̄aatei nei, ana naio buku ba tove yetemeriba. Ana bogo na vite nei jokol yetemeriba, naio mila napano tubaalo jaara janea vio nonovio nalo, bija uetubaiano javukia bulukusebi bija vio bijaano, a m̄ii mikulkulu bunu.

Simeduo na beamu miolu: Yuo bija burukija

⁶ Ana nailiano aluo napano abar simeduo aluo nei, amila batitiglo ka aiuvlo.

⁷ Nailiano na beamu naio miuvu kanano simeduo, naruei mila na yuo napano jikili jibe kurukuveru, bija burukija napano miaja jibe ka sebi, abinimei amue vio reraio ea yetemeriba. Amila vio jibe na ban bano-o sebi jijen yetemeriba tivelinio, bija sano buruiesi nene nalo,

bija bunu vite nonovio napano mā aju amiluo eaio.

Simeduo juo nene miolu: Burusuku na sebi

⁸ Ana iorou kanio nailiano juo naio miuvu kiano simeduo. Nina mila napano burumāra kenieno burusuku tai, napano sebi jo moluo eaio, abuku batove ea tei. Naio mijuba tei jibe na, ana tei togio binimei jibe ka burukija, ⁹ ana sano temeul nalo amārmāro, a uako nalo na mā ajumā aburo ea burumāra vio reraio nei, nalo amadudu.

Simeduo tolu nene miolu: Marvitano napano jomā buro ea vio yauo

¹⁰ Karina, nailiano tolu nene miuvu kiano simeduo. Naio ga mila napano burumāra mārvitano tai, napano sebi jomā bovago eaio merera javukia yulu, naio moluo den vio yauo, naio buro binimei bokar yetemeriba. Ana kanano sebi ba jokol uei nalo napano amieraro a burupati na uei nalo. ¹¹ Mārvitano nene, siano abio ka Uei Mijea, naruei naio mila ana uei na vio nonovio abinimei amijea, ana tomu nalo maka ajikia amunio, mia midou jerlo banbano ba amārmāro.

Simeduo veri nene miolu: Melijokouo

¹² Bisi na, nailiano veri nene naio miuvu kiano simeduo. Naina mila ana m̄erenio tivelinio binimei bobogio, a siberio tivelinio maka bunu rimiamo, a mārvitano nalo miroano maka bunu aialo. Naina mila ana legiano binimei bulati laka, a maka vio rimiamo bunu, mila ana be melijokouo reraio ea yetemeriba.

¹³ Nojomña nejiraravo bano, ana nemial bebekumo tai jomña mier mave, naio jo miaga janea vio, berinavo “Vio bova ruei, mia kuluniabene kia ga navo. Nailiano tolu aju kia, ana kanalo simeduo nalo ajikili laka. Kamiu na yetemeriba, kamiu kuvitikar, burumara jogvaiano naio jo maluvo!”

9

Simeduo jimo nene miolu: Bulukupili na batove laka, na be moti ka jogvaiano na jikili na ve varolu

¹ Bisi na, nailiano jimo naio miuvu kiano simeduo. Naina mila ana m̄arvitano dolu tai moluo ea vio yaou naio bijulu batove ea yetemeriba. Marvitano nene amidu vulariano tai banio, naina be vulariano na rivetavo ea bulukupili napano ba bokar sebi yetano. ² Bogo napano naio mijaglar sikmirano bulukupili nei, iou juru bavin jo molmoluo eaio, javukia iou na burumara sebi, naruei naio bavin miduko vio reraio ea vio yaou, miduko m̄erenio mirano, mila vio bobogio bereio. ³ Mia bogo na iou jo miduko vio jibe na, surubu nalo amolmoluo den iou aba tove ea borotano, mia maka bunu ave surubu, mia abinimei ajibe buruolu nalo na tortoru. ⁴ Aberburelo ka atokol re buruiesi nalo p̄eli na sinaniano p̄eli na vite nalo napano ajumña amiluo ea yetemeriba, mia amijamo kalo ka amijikia ala lelan tomu nalo na yetemeriba napano maka avar tovo ea mamerinialo napano Atua midu joa kanano tomu na memedu nalo. ⁵ Mo buruolu nalo nei, maka ajamo kalo ka ajikia

auebinvin tomu amārmāro, mia amijamo kalo ga ka amijikia aikitkitilo rivanvano-o rivokar siberio ve jimo. Ana bogo napano mia atumā ala tibe na rivanvano, tomu nalo ajog niabele nalo ajalele reraio. ⁶ Ka bogo na, ve telabo averinavo bo ka amārmāro ga, mia amijikia asiravo mārabo na amārmāro eaio, mia māriano naio maka sidomlo, mia tuvanlo atu tibe na ga.

⁷ Ana surubu nalo nei, bogo na nebiti batitiglo, nalo ajavukia bue kulorinio napano tomu na mira nalo mā abarlo. Amiyako pariparilo bija batubatu na abieko ka niogo, ana bogo napano nebiti vatitig miralo, nemiilo ka napano ajibe ka toro ga. ⁸ Mia vijulo aburon javukia tira vijinio, mia mārjuvolo javukia kuli kialo parinio tubo mārjuvono memedu. ⁹ Amilako baerelo ka butoto, a bogo na mā amier janea vio, sibialo nalo amalmalio, ajavukia bue kulorinio nalo napano aburu rukuruku aburo aban ka ala mira. ¹⁰ Mia surubu nalo nei be bulajielo joalo, bija vite na be niononoti ka mā julu tomu nalo joaio, napano mia amijikia atulu kulorinio kanio riva rivokar siberio ve jimo. ¹¹ Nalo abe kanalo parinio tubo tai, naina be nailiano tai, mia maka ve Atua kanano nailiano, mia be nailiano napano naio bitikar māratavvo na bulukusebi. Toro nene siano jel ea Ipru, abio ka Abatono, a ea Krik, abio ka Apolian, napano sio juo nei nioti nene be toro na mila bulag saba.

¹² Naina naruei surubu nene nalo, napano naio be moti ea jogvaiano tolu na jikili nei. Mia nemial ka napano naio ba bar laka ruei, juo nene ju kiano vo.

Simeduo ari nene miolu: Naio be nailiano na mā mue tomu, napano naio be juo nene ea jogvaiano tolu na jikili

¹³ Bisi na, nailiano ari naio miuvu kiano simeduo, ana nomijog iliano tai maluvo ea sudu veri na boda lu napano amimaukanio ea niogo napano naio joa vio lu ea Atua mirano. ¹⁴ Iliano nene mil ban nailiano nei, ber jibe nei berinavo “Nailiano veri nalo napano aju amior vatitig nalo ajua vio na uei napano mieraro napano abio ka Yuvretis, vonganei naruei be bogo na jau kova kotuvanlo avava tavio bereio.”

¹⁵ Nailiano nalo nei, nalo abokar vatitig nalo jibe na ba bokar aura nene memedu ea legiano nene memedu ea siberio nene memedu napano amijikia ataluvo bereio ka ava ala kanalo imauano nalo. Ana nailiano dolu naio ba juvanlo, mila na ajaluvo, aban janea buruvenuo nalo ka amue tomu nalo vaataro ka rivokar tomu na yetemeriba togio.

¹⁶ Nalo aban bija kanalo tomu na mira nalo napano abar kanalo bue kulorinio na mira, ana nomijog napano aberial kanalo mirano bokario taamaka toromomou juo [200,000,000]. ¹⁷ Ana bogo napano nebitii bue kulorinio nalo nei bija tomu napano mā ajutano mave ealo, nemial napano butoto vite na amidu joko baerelo, amiyovovua bo abilvili javukia sebi, abe si javukia buluniogovu, a amijelea javukia m̄erenio. Kanalo bue kulorinio nalo abe dolu, napano pariparilo bar kuli kialo parinio tubo, mia bogo napano aburu jegi nemial be sebi a iou a vijinio bulusebi amiyotuba ea niolo. ¹⁸ Vite tolu nei naruei, sebi

a iou a vijinio bulusebi, amila na vaataro ka tomu nalo na yetemeriba togio rivakovio ka bogo na. ¹⁹ Moroano na bue kulorinio nalo nei ajoa venia napano miyotuba ea niolo, a ajoa bulajielo bunu, bior bulajielo mijukonkon jibe ka m̄aro, a javukia parinio m̄aro joa juluvati jielo napano naio jian burum̄ara jaleleano ban tomu nalo.

²⁰ Jogvaiano nalo nei ajikili laka jibe na, mia tomu nalo togio toru, nina nalo napano m̄a ameul kiano vo, maka asidomialio. Maka lele aviliglo ka kialo im̄auano va nalo napano jum̄alo ga jo mim̄aukanio, mia aju ajidel dolu ga ka amilotu ka sim̄aro nalo, a ajum̄a abolkouo ka tavoru nalo na kanalo atua nalo, napano maka ajikia asirarago, napano maka ajikia ajoglubar vite, napano maka ajikia aiel, napano toro ga mim̄au kalo ea niogo ñeli ea veru na miuvu ñeli ea butoto ñeli ea puruveru ñeli ea iesi. ²¹ A bija nina, maka aviliglo lelelio ka kialo bajago na m̄a amuebinvin toro, ñeli semei nalo, ñeli amijuku bova ka tira, ñeli kialo vinauano nalo, na m̄a aju amila.

10

Nailiano tai midu niosi telisu napano m̄a amijuku batove

¹ Karina nemial ka napano nailiano dolu tai na be ñirinio juvan vio mave batove. Naio miya melijo jibe ka napano kanano kulum̄araauo, a sibovivi tai jeliviv ea parinio, bija mirano na naio jibe ka m̄erenio, a jaano be juo ajavukia burum̄ara m̄artea mia abe sebi. ² Mo nemial ka napano naio midukar niosi na telisu tai, napano

naio bisi dea kamu kanio ea jumāno nalo. Ana naio midu jaano meruo biekar ka tei, mo jaano mali naio biekar ka borotano.³ Naio jumolu jibe na ju, naruei naio juvan burumāra iagaiano tai napano naio jibe ka laeon, mia bogo na naio mīla, tubaalo nalo amioli meran binimei, amil ban naio ea kanalo saburuburiano nalo.⁴ Bogo napano tubaalo nalo ajaraburuburu jibe na, ana nojidom nevivitauiā bulag kanalo iliano nalo, naruei vaataro ka kiniou netikar nala, ana iliano dolu tai juvan vio mave binimei ea kiniou, naio berinavo “Jau kotovo, jau kovivitauiā bulag re kanalo iliano nalo na. Vite nalo napano mā aju aberenio, nalo maka ave tena tomu nalo amijikia ajikia.”

⁵ Iliano nalo na jibe nei, mia nailiano nei nua nemial naio biekar tei a borotano, naio jian jumāno meruo bavin mave.⁶ Ana naio ber kanano iliano na jikili tai, naio berkar ea naio napano meul jo jobo jo siano, napano mā naio jii vio mave bija venia na mā ajuaio, bija yetemeriba nei bija venia na mā ajuaio, bija tei, bija venia na mā ajuaio. Iliano na kanano naio ban jibe nei, naio berinavo “Vonganei naruei maka bunu ve bogo na kotorore! ⁷ Vaataro ka bogo na nailiano aluo nene rimei riuvu kiano simeduō, mia ver naio rila bisi, mia Atua kanano jidomiano vinivaiāno nalo aviniu ayotuba medave, vite nonovio amalmaluvu tavukia ga napano naio berial beamu ban naverialiano nalo nanua mā ajumā amimāu kanano.”

⁸ Naio ber jibe na ana kiniou bunu nomijog iliano dolu tai jel mave binimei ban kiniou, naio

berinavo “Niosi telisu nei napano betavo joa nailiano nei jumāno napano naio jumolu jua tei a borotano, kova kodu beamu.”

⁹ Mia naban vaataro ka nailiano nei, nebika niosi telisu nei denio. Mia naio mijamo ka ga ban kiniou, berinavo “Bo ga, komijikia koduio. Ver koduio, monoka kosenio. Mia nemijikia never kaso ver bogo napano mia kosenio, mia kojog ka seseiano nene rivu ea niomo, avona bisi, mia jau kojog rijeaa ea mabomo.”

¹⁰ Ana kiniou nomidu nejenio, mia naio jesei bo ea nioku. Mia nojiomo dodomu ruei, mia jibe ka ga napano naio berenio, napano vite nene mila maboku bova laka.

¹¹ Karina, iliano binimei ban kiniou vaarakurano bereio, berinavo “Tibe ga na naruei, bior ka napano verialiano dolu jo napano mia monoka kava koverialio bereio, napano aberii taara pīlipili nalo, buruvenuo nalo, tomu na iliano kinkin nalo, a parinio tubo nalo napano mā ajua yetemeriba nei.”

11

Tomu juo na amijakar Atua kiano iliano

¹ Ana ea bogo na amidu javiniu tai joa jumāku, aber ka mia nava nejeteli ea vio nalo vijaio. Aberinavo “Jau kavan ea Atua kunuano Yimo Lu, kejeteli ea vatitigio burutomoruo nene jumābe, a kejeteli ea boda napano mā jo joomo eaio, a kovuluku tomu nalo na mā aju amilotu ea vio na, abokar vio. ² Mia burumāra tanobuku napano jotavio kanio, nina mia kejeteli ea re,

bior naio be vio togio na Yimo Lu napano tomu nalo napano maka ave Ju mia nalo aduio. Valauo nalo nei mia amei atovulu burumāra komeli lu nene Yerusalem, mia nalo amei jouro aiel tanea vio nene tibe ka kialo vio, mia nina aimaukanio riva vokar siberio ve duelimo va veri ba juo ga [42].³ Mia bogo na atua vio na, mia tomu juo napano aju jikili ea ilirianiano na kanaku ayotuba. Mia naljua aya mādabake ga tibe ka kialo kulumārauo, mia nalo averial kanaku iliano ea tikariano na siberio nalo na riva rivokar juluvati nene, napano legiano nalo nene abokar menu takurano toromomou juo duelimo va ari [1,260].”

⁴ Tom juo nene, iliano lu na Atua kanano beriilo nua ruei, naina napano berii berinavo be burupati buruolivi juo naio ju, pēli napano berii be mārtea na kadel juo, napano abe juo ajumolu aju kamu ka kiado Atua mirano nei napano naio be tubo ka yetemeriba reraio.⁵ A verenio bogo tai toro tai rilavon ka rila vite na bova tai ka naljua nei, mia sebi mijikia riyotuba ea niolo, mia rijikia rila niadua kanalo uolu nalo. Naina naruei be mārabo na ver toro jidom ruebin naljua, mia naio ga naruei sen kanano māriano bereio.⁶ Naljua nei be kialo burumāra moroano, ka napano amijikia averbure vio yauo mave ka mia yuo rivovo re rimonloglog bogo napano ajumā aberial Atua kanano iliano, a mia amijikia ala uei nalo amei ve burukija, a amijikia ala ka napano jaleleano kinkin pēli bogokouo rimei rila lelan yetemeriba ea bogo na vabe ga napano naljua ajumā ajidom ka alaio.

⁷ Naruei naljuo nei, mia averial Atua kiano iliano riva vokar bogo napano naljuo aimāu tibe na ribisi. Ana ea bogo na naruei, mia burumāra temeul na bova napano naio jotano joomo ea bulukusebi naio riyotuba rimei ka naljuo, a mia kanano moroano tovulu naljuo, ruebinvinlo ave juo. ⁸ Mia avuku salo tasimāro nalo amon ea mārabo iviso ea burumāra komeli nei napano be komeli nene kia ga vo napano kialo Tubo, naio bunu ajukukakar naio māro ea mākolkolo eaio, ea bajago na ililuklukuano, bogo tai aber komeli nei siano abio ka komeli moruo na bova na Sotomo ūeli vio Ijivi. ⁹ Mokotenalo be juo aju amon tavio jibe na, mia taara na tomu nalo ve miroano, ūeli na yati nalo, ūeli ea iliano nalo, ūeli ea uleule nalo, amei ka aial naljuo, a mia averbure ka mia ativin re naljuo-oa bogoti ve tolu togio. ¹⁰ Mia bogo na mā aju abitii mokotenalo be juo banbano na, mia amiyyotel ealo toru a abital niegeniegelo. Mia nalo atu asidomii jogvaiano nalo napano naverialiano juo na mā aju amila binimei ka tomu nalo na yetemeriba, ana mia nalo asaaro mia asaaro ka napano tomu juo nei amārmāro ruei, mia ala burumāra jokoluolu a mia aje jidomiano vanlo bereio riviorio.

¹¹ Ana iorou ka bogoti tolu togio nei barlaka kario, mia maka ativinlo ave juo vo ana amiilo ka napano jegi na meuliano tai jalupo den Atua binimei jokol tasimāro juo nei, mila naljuo ajumolu bereio ajikili aju. Bogo na tomu nalo amialio, amerou mia amerou, ¹² a maka vesiou, amijog

burumara iliano tai jalupo ea vio mave binimei mil banlo abe juo, naio berinavo “Mo, kam ve juo kumijikia kumei mave naruei.” Naruei vaarakurano ga abe juo abavin amiduburevure melijo ba aboru mave, napano kanalo uolu nalo nei ajikili aju vovu garuei abitivitiilo bano mia maka bunu ajikia aver titai.

¹³ A monloglog bogo na, borotano mikulkulu toru, mila napano komeli tivelinio, yimo nonovio ajibirbili aburu kokorovio naruei, a tomu nalo napano am̄arm̄aro ea m̄ii mikulkulu nei abokar menu aluo [7,000]. Nalo na ameul aju bo ga amial vite nei amerou tanea, ana amial aber bo ka ailivu ka Atua na mave rivior kanano burumara moroano nei napano abitilubario.

¹⁴ Mii mikulkulu nei mila be burumara jogviano juo nene naio bar laka ruei, mia tolu nene naio maka vo, naio mia rimei vesiou re.

Simeduo aluo nene miolu: Bogo na tibureiano, napano naio maariano ka jogviano tolu na jikirkili

¹⁵ Bisi na, nailiano aluo naio miuvu kanano simeduo. Nina mila napano joono miroano aber bulavulag burumara iliano nalo na mave, amilivu ka Atua, aber jibe nei

“Vonganei naruei vio nonovio napano beamu aju yetano ka tubo va na yetemeriba nei, aju yetano ka Tubo Atua na kanado, naio bija Naverikariano na kanano.

A mia naio rive Parinio tubo riva rijkia ribisi deio.”

16 A bija nalo, nalo navagadeano duelimo valuo ba veri [24] nene bunu, napano ajumña ajutano ea kanalo jobaro nalo, aminie tano kamu ka Atua mirano, amilotu kanio, **17** aberinavo

“O Atua Sȏpi na moroano na mave, jau nanua kojo beamu, jau na mia koto vonganei, jau napano mia koto bogo na mia jo rimei.

Kumemi nuber siva toru bango bior komidu bereio kanamo moroano na toru ruei, vonganei naruei koju jikili ea kanamo tuboiano.

18 Beamu, buruvenuo nalo na yetemeriba ajerm̄i kasoo, mia vonganei be kanamo bogo na koverial kanamo siniabu vanlo.

Vonganei be bogo napano mia jau kotibure tomu na m̄ariano, a mia jau kala lelan tomu nalo nanua m̄a amila lelan kanamo yetemeriba nei.

Ana kanamo tomu na im̄auano nalo, nave-rialiano nalo, bija kanamo namoneano lu nalo, a nalo napano m̄a aju abatove ka siamo, mia avar kanalo ijaiano novo nalo ea bogo na, bekurano ka napano abe tomu na tortoru p̄eli abe tomu na tertelisu ga ea kanamo im̄auano.”

19 Ana ea bogo na abetavo ka Atua kunuano Yimo Lu na mave ea siraragiano na tomu nalo kialo, mia amial basidobidobi lu na tuboiano lu naio ju. Mo vaarakurano ga, vio binimei mkekeano bior Atua kanano moroano naio jo, napano vio bijiio bija tubaalo jomña jaara, vio malmalio, m̄ii mikulkulu, a burum̄ara kenieno kurukuti yuo aes tai mijoru.

12

Tira tai kirinovo bija burumara kenieno niobi tai

¹ Kiniou nojomña nebitii vite nalo na mave kia ga vo, ana nemial burumara kijokijo tai napano naio be tena iloiano. Nina be tira tai, napano naio midu m̄erenio, miako ka naio jibe kanano kulumarauo, a naio jumolu ju mave ea siberio, a kanano batubatu na parinio, m̄arvitano duelimo ba juo [12] juaio. ² Tira nene naio jo be m̄abono, ana naio mijog bova jo miaga souo, bior be kiano bogo ruei, vaataro ka rivar kenerinio.

³ Nojo nebiti naio kia ga ana burumara temeul dolu tai miyotuba mave, napano be tena merouano laka. Nina be burumara kenieno niobi tai, naio bilvili, be parinio aluo napano abar batubatu na parinio tubo nalo kanalo, tai bar tai, tai bar tai, be bunu salo pasimeduo juu pari-parilo nalo nene, biniu be duelimo [10]. ⁴ Mia vaarakurano ga tenei p̄ilig jieno mikulkulu jibe na, muebulag m̄arvitano miroano ea vio yauo, buku lo aban ea vio nonovio na yetemeriba. Ana tena bova neibano naio binimei ju kamu ka tira nei mirano, kiano jidomiano jororea ruei ka ver tira neibano naio rivar kenerinio, mia vaarakurano ga naio serbin senio.

⁵ Naio jo jibe na bano na tira neibano naio bar kenerinio, bar be sumano. Ana Atua naio jidom ka kiritete nei rimei ve parinio tubo na rivokar butoto ka jumano ka rive tubo ka tomu nalo na yetemeriba, ana bogo napano temeul na kirivova nei naio maka rivokar kiritete nei vo, mia amidular den vaarakurano garuei, amidu

bavin ban Atua mave ea burumāra kanano jobaro.⁶ Mia tira nei naio merou, naio buro ba joluku ea vio yauo, ea vio tai napano Atua mila batitig be kanano, mia ba juluku ea vio nene, ajirag naio ka bogoti telabo, bokar menu takurano toromomou juo duelimo va ari [1,260].

⁷ Mia ka bogo na, be burumāra mira tai maluvo ea vio mave. Parinio nailiano napano Maekel bija kiano nailiano nalo, amila mira kean burumāra kenieno niobi napano, mia naio bunu naliko kiano nailiano nalo amila mira jikili bunu keanol. ⁸ Nalo amila mira jibe na bano-o, bokar bogo na niobi nei kanano moroano batove, naruei naio naliko kiano nailiano nalo ajibirbili abatove. Naruei amila bulaglo laka, amije vironiano banlo, abar bulag jelelo na ea vio mave denlo. ⁹ Mo burumāra kenieno niobi nei, abukulario den vio mave vaarakurano, naio batove ea yetemeriba, naio bija kanano nailiano nalo nei.

Naruei ea bogo na mia kiniou nebitilubar ka burumāra kenieno niobi nene naina ga napano beamu nuanua laka naio midu maro mirano, naio be toro na mā napano abio ka Simāro, pēli Setano, napano vonganei ea kiado bogo, naio kia ga navo, naio jomā buru yetemeriba reraio ba milaluvu mārabo julaka.

¹⁰ Mia iorou, nomijog burumāra jooa tai bio toru janea vio mave, naio berinavo
“Vonganei naruei Atua kiano ioruriano naio jumolu,
Atua kiano sikiliano naio jodovulio,

Atua kiano navenatuboiano naio miyotuba,
moroano na kanano Naveri-kariano naio jo
loa laka ka vite nonovio.

Vonganei naruei toro na bova nei napano
mā jomā mil die māratavo nalo na be Yesu
kiano, naio bisi ruei.

Legiano a bogiano naio jumolu jukamu ka
Atua mirano naio milavon ka verbulag ga
tomu nalo kialo kariano nalo,
ana vonganei naruei, abukular naio ruei.

11 Namoneano nalo miroano maka bunu asido-
mial kanalo meuliano,
nalo maka amerou ka māriano,
mia aju jikili damāriga bā bokar bogo na
ajovulu toro na bova neibano,
ana venia napano abokar ka jumālo ka ala
mira vijaio, naio be burukija na Nunu
Solbouo ga, bija iliano nalo na averial
kanalo moneano ea Yesu.

12 Ajodovulu toro na bova neibano, mila na
vonganei mave bija nalo nonovio napano
ajuaio, amijikia asaaro mia asaaro,
mia nalo napano mā aju yetemeriba pēli ea
tei, mia ajog rivova, a monoka amerou,
bior Simāro naio batove jo iviso kalo bija
tiniene bujo ka siniabu, bior ka naio
mijikia ka kiano bogo telisu ga, vaataro ka
riviniu, naruei mila naio be deden lie vo."

13 Ninei be iliano napano toro tai berialio ea
vio mave, karina kiniou nemial ka burumāra
kenieno niobi neibano naio bitilubar ka napano
abukular naio batove ea yetemeriba, mila na
kiano siniabu bavin lie vo, naio berkar jikili ka
mia naio monoka rivokar tira nei navo, napano

naio bar kenerinio sumāno ruei. ¹⁴ Naio ba milavio ka tira nei, mia naio miilo ka ajian sibiano juo ban tira nei, javukia sibiano burumāra bebekumo, ka naio rijikia rier rivuro riva toluku ea vio tai ea vio yauo napano amila batitig ka abitikar naio eaio. Naio ba jibe na, naruei burumāra kenieno niobi neibano naio maka rijikia rivokar naio ea vio nene, mia aberinavo mia naio monoka toa vio nene bogo vetebievi kija, napano ve yuka takurano, karina yuka ve juo, karina ve togio bereio.

¹⁵ Vonganei niobi naio mial tira nei jo mier bano, mijikia ka naio maka rijikia rila titai, naruei mila siniabu lie vo, jumolu mijuluo ka burumāra ueimiya ka rivurular tira nei van vudodom naio. ¹⁶ Burumāra uei nei naio jo mieraro bano, vaataro ka rivokar tira nene, mia amiilo ka napano vaarakurano ga, yetemeriba tinien miaa tira nei, naio mija naio ka napano borotano buruþe, naio betavo jibe burumāra niono tai, ana naio jiniomo uei napano niobi mijuluo bulagio jalupo ea niono. ¹⁷ Niobi mialio, vonganei kiano siniabu binimei bova laka, mia naio juvan tira jo, naio berinavo mia naio rivan ka kenerinio nalo ga, nina tomu nalo na mā aju ajakii tuboiano na Atua kanano, jibe ka nalo na mā aju abokar jikili Yesu kanano iliano nalo.

¹⁸ Naio ber jibe na, ana batavio bija kanano burumāra siniabu, ban ka rila mira die nalo dolu nei.

13

Temeul va na be moti, napano miyotuba ea tei,

niobi mijē moroano banio

¹ Burumāra niobi nei miel ba jumolu juua tei tivelinio ju. Ana maka vesiou, nemial temeul tai jaluvo den tei binimei ka naio. Vite meul nei be parinio aluo, pasimeduo nene nalo bokar due-limo, a ea simeduo beve terakurano be batubatu lu na parinio tubo kanano naio jo jaklele ealo. Ana ea merinialo beve terakurano, abivitaia sio tai jualo, napano ioluoliano ka lalelan tolu na Atua kanano. ² Vite meul nene nemial be dolu laka, napano naio jibe ka jidom tibe laeon kija, bior niono jibe kuli kialo parinio tubo memedu, mia jaano veri jibe ka temeul deden dolu javukia bea. Naruei naio binimei jikili jukamu ka niobi, ana niobi mijē sikiliano banio, mila naio be parinio tubo ea kiano tanobuku nalo, juvan moroano nonovio banio.

³ Mia nebiti vatitig vite meul nei bija kanano pariparinio nalo, nemial napano kanano parinio tai bar niajebijo tai napano toru laka. Bogo napano naio bar menko nene, ka naio rimāro ga riviorio, mia tomu nalo na yetemeriba amiilo ka amieliel ka binimei bo, ana mila nalo abilig kialo jidomiano amonea toro meul nei naruei, aju ajakisorio.

⁴ Jibe na, tinielo vite meul nei, ana bogo napano amial ka napano niobi mijē moroano banio ka rimei sikili batitigio, ajaaro toru, amilotu ka niobi, a amilotu ka toro meul nei napano naio jo jukamu kalo. Aju aber jibe nei, aberinavo “Kei naio mijikia tovulu kanado toro meul ea mira

bogo tai? Vonganei maka toro dolu sikili batig tibe naio.”

⁵ Mia bogo napano vite meul naio binimei jikili batig bo jibe na, naio jikar ka mila kianoo vovano nalo. Naio jo juvan kanano ilivevaviniano, jo mioluolu janea vio, a jo mimāu bija kanano moroano va, a mila ba bokar siberio duelimo va veri ba juo [42], nina yuka tolu togio [3½].

⁶ Ka bogo na, naio jo mil niegeniege Atua, naio jo mioluua siano, a naio jo buku iliano nalo na bova ka mave a ea kulo lu napano ajuao. ⁷ Sikiliano na amije ban naio bare ka naio rila sebi rivan ea namoneano lu nalo, riva rijikia tovulu lo, a moroano na mā naio jo miduio, bare ka naio rije tuboiano ea taara ninio nalo, tomu nalo, iliano nalo, vija uleule nalo. ⁸ Naio mijikia rive tubo tibe na rivano-o rivan nalo nonovio na yetemeriba mia avatove ka naio, mia nalo tealo maka avatove kanio, a nina be nalo ga napano jikar ea tikariano na yetemeriba, sialo abivitauiia ju joomo ea niosi na meuliano na nunu solbouo nanua amuebin māro.

⁹ Jau napano mā komijog iliano nalo nei, ver be tiliniemo bo jo, bo jau koiagago vatitig rivu. ¹⁰ Namoneano napano mia avina ka naio ea kanano buruvenuo riva rimāu kanalo, naio monoka rivan ga na. Mia nana mia atekorov burujono ka iobogu na mira, riano, mia iobogu na mira monoka tekorov burujono ga. Ver ve bogokouo tai tibe na, mia namoneano lu nalo monoka atumolu atu sikili rivija jidomiano na tebievei, monoka aviekouo rivanvano-o avar duluio avokar juluvati nene.

Temeul va juo nene, napano naio miyotuba ea borotano

¹¹ Ana iorou nemial temeul dolu na bova tai, mia naio mijivi mave ea borotano binimei. Naio pasimeduo nene juo ga, jo ga jibe ka nunu solbouo tai, mia bogo napano naio mil, joono javukia niobi nanua beamu.

¹² Ana temeul na be moti naio mijamo ka juo nene mimāu bija kanano sikiliano a kanano moroano nonovio, ana naio mimāu banbanoo mila napano yetemeriba bija kanano tomu nonovio aju amilotu ka temeul na be moti, naio napano bar menko na māriano napano amieliel kanio. ¹³ Ana juo nene naio jo mimāuka jameri-jiano na tortoru bija vite na iloiano nalo, banbanoo mila sebi jaluvo ea vio mave binimei yetano ea yetemeriba ea tomu nalo miralo napano aju abitio. ¹⁴ Naruei ea kijokijo nalo nei napano naio jo mila ea siano temeul na be moti, naio jomā mila sibilili tomu nalo na yetemeriba, naio burulo aba amiavovu laka.

Naio berial kalo berinavo ate tavo-ru na temeul na be moti, napano iobogu na mira jeio mia naio meul bereio jo. ¹⁵ Ana amimāukanio bisi, ana amidu moroano ban temeul juo nene ka naio rila tavoru nei mijikia rivuru jegi, a mijikia ril, a amije moroano ban naio ka rijikia ruetamāria toro kei napano naio maka saaro ka rivotove ka rilotu ka tavoru nei.

¹⁶ Mo bija nina, naio jikili ka aviniu monoka aue toto tai tualo, ea jumālo meruo ver makanio ana ea mamerinialo. Tomu na tertelisu bija tomu

na tortoru, tomu nalo na mña abe talimasa a tomu nalo na abe sanibaiano, tomu nalo na imauano, bija kialo boru nalo, aviniu avar toto nei.¹⁷ Ver makanio, maka ajikia avulu vite ea yimo na viliþiliano, a maka ajikia aþiliþili ka titai rivan toro dolu.

Toto napano amue jualo, naio miyotuba ea siano temeul nei, naio jibe ka mirano na kanano sio.

¹⁸ Jau napano mia kovuluku niosi nei, monoka kove masou rivu ka vio na. Ver komijikia kovitilubar vatitig rivu vite nalo nei, mia komijikia koleal merano na tomu nalo sialo, mia amijedu merano na temeul nei siano, amileal bokar toromomou ari duelimo va ari ba ari, þeli jibe napano tomu tealo aberenio, ari ari ari [666].

14

Nunu Solbouo bija tomu nalo menu toromomou takurano duelimo va veri ba veri [144,000]

¹ Bogo tai bereio nejirarago bano, nemial burusuku na Saion naio jo kamu ka kiniou, a mave ea jumoti levlevi ana nemial nunu solbouo naio jumolu ju, naio naliko burumara tiniobi na tomu nalo na kanano tai. Nalo abivitaia siano bija karamano Atua siano joa merinialo, nalo miroano laka, merano ba bokar menu toromomou takurano duelimo va veri ba veri [144,000].

² Ana burumara malmadioano tai miyotuba ea vio mave, jovulu malmadioano na tei momavu ea

baraamña ñeli malmalioano na tubaalo. Ana nemiagago napano be malmalioano na pī m̄arauo nalo napano ajumña amueio,³ a nalo ajumolu aju kamu ka vio lu, kamu ka temeul veri nei bija navagadeano nalo, ajumña amiou ka iouano vou tai. Kulo dolu nalo miroano tinielo jii iouano nene toru, nalo ajidom aiou ka bunu, mia nalo maka ajikia ala kakario. Nalo ga napano amijikia amiou kanio, nina be tiniobi na menu toromomou takurano duelimo va veri ba veri [144,000], napano abulu bulaglo den yetemeriba.⁴ Nalo nei naruei napano maka lele avijuku vova ka tira bogo tai. Nalo abokar vatitig kanalo meuliano meravo bo julaka, a ajumña ajakisor Nunu Solbouo ban ea vio na vabe napano naio ban eaio. Tomu telabo aju, mia nalo nei naruei abulu bulaglo ajaluvo den dolu nalo, mia amila lo abinimej jibe jidomiano tai ea m̄ariesi na be moti ba ban Atua bija Nunu Solbouo.

⁵ Nalo nei maka lele sibiano Riyotuba ea niolo, maka ve vite na bova tai toa kialo meuliano.

Nailiano nalo tolu

⁶ Ana ka bogo na, nemial nailiano dolu tai jomña mier janea vio move. Ajian iliano vou na bo nei napano maka rijikia rivakovio bogo tai banio, ka naio rijikia riva rioliolu tanea tomu nalo napano ma ajua yetemeriba, ka riva rivokar venuo nonovio, taara na tomu nalo nonovio a iliano ninio nalo.

⁷ Naio jo berial janea vio bija burum̄ara joono, naio berinavo

“Kamiu kuvatove ka Atua,
kuvidular vavin siano,

bior napano aura na naio tibure yetemeriba nei
naio maluvo ruei.

Kamiu kuviilotu ka naio napano naio jii
tiniabene, yetemeriba, a tei, bija burupati
uei nalo."

⁸ Ana iorou ka nina, nailiano juo nene tai
naio jakisor binimei napano jom̄a bio jibe nei,
berinavo

"Komeli kirivova na toru nei Bapilon naio mijoru
ruei!"

Naio ba midu atua na maka rive riano,
ana buru tomu dolu miroano amiavovu
bija naio, nalo ajavukia tomu nalo na m̄a
parilo jeliviv ga.

Mia vonganei, burum̄ara komeli nei naio
binimei bova ruei bija kanano tavoru
nalo."

⁹ Ana bogo tai bereio, nailiano tolu nene naio
jakisor naljuo binimei, berial medave berinavo
"Tomu ve telabo anie tano ka alotu van temeul
va rivija kanano tavoru, mia nalo ve
telabo ajamo ka atirikar kanano toto toa
mamerinialo p̄eli ea jum̄alo.

¹⁰ Toro na jibe na, buruveru na bitunu ea
bulukupil na mia sisen mokotenano ea
nailiano lu nalo miralo, bija ea Nunu
Solbouo mirano.

¹¹ Bonoti va na kanalo jogvaiano mia naio to
rimaluvo dam̄ariga ea sebi nei napano
maka rijikia rim̄aro bogo tai. Nalo napano
amilotu ka temeul va nene, aturbanini
ka kiano tavoru, vija nalo napano abar
toto na siano ea niabelo, nalo maka ajikia

avokar vio na jilimebiano na bo, mia atomon ga aial jogvaiano legiano bogiano dam̄ariga rivano.”

¹² Vironiano nene napano nailiano naio jo berenio naio kirisikili laka, ana mila na kito namoneano lu nalo monoka rotumolu rotu sikili vija kiado jidomiano na tebievi, a monoka romonea tuboiano nalo na Atua kanano, a monoka rotu rove riano van Yesu bogo nonovio.

¹³ Ana kiniou nomijog iliano tai juvan vio mave, berinavo “Ninei be iliano tai ka jau kovivitauiā bulagio. Naio ber, tikar vonganei rivano, nalo na mia am̄armāro, napano kialo meuliano naio jo bo ea Tubo jumāno ruei, mia nalo avar ilivuiano ve toru.”

Iliano nei bisi, ana nomijog Niununo mijamo kanio, berinavo “Nao, nalo na mia kialo im̄auano novo nalo amei mave vijalo, a vonganei, mia aimau re bunu, mia nalo aje kialo jilimebiano na bo.”

*Nailiano tolu nalo aba abar sinaniano napano
meruo ea yetemeriba nei*

¹⁴ Ana nemial bereio, ana melijo na miuvu tai naio jukamu ka kiniou, ana nemileal toro tai, jibe ka Kulorinio Kenerinio, naio jom̄a jotano mave ea melijo nene. Naio jotano jo bija parinio tubo kanano batubatu tai ea parinio, napano amimauka ea niogo, a ea jumāno naio midukar tāpig iobogu tai napano mali laka ka te bulag jirati m̄arati sinaniano. ¹⁵ Ana nailiano dolu tai naio miyotuba ea yimo lu, naio bio ban naio napano jotano mave ea melijo nei, berinavo “Mo, jau kotumolu, kodu kanamo iobogu, kava ketikar

imāauano. Sinaniano nalo napano aju yetemeriba nei ameruo ruei, vonganei naruei be bogo na kova kete bijiilo.” ¹⁶ Mia naio napano jotano mave ea melijo naio jumolu, buku kiano iobogu janea vio yetemeriba, naio je sinaniano nalo napano amermeruo aju.

¹⁷ Ana nailiano tai bereio miyotuba ea yimo lu na mave ea tiniabene, napano naio bunu midu tañig iobogu tai, napano mali bo bunu. ¹⁸ Ana nailiano tai bunu binimei bereio, nina be naio na mā bitikar bulukuti sebi, naruei naio jel ea boda binimei bio ban dolu neibano naio midukar iobogu neibano, naio berinavo “Mo, jau bunu, be bogo na kava kala kanamo naruei. Jau kodu kanamo iobogu kava keselivivi ea tilikrevi selivivi ea yetemeriba, ketebijii mārati nalo napano ameruo ruei ajaklele aju.”

¹⁹ Naruei nailiano nei mijogio, juvan kiano iobogu ban yetemeriba, ba miobijii mārati krevi na yetemeriba, naio bukulo ea vio na abuñi bulag vati nalo napano aju tavio ka komeli.

²⁰ Mia Atua kiano siniabu mila niegeniegelo, budig vattiglo banbano mā burukija miyotuba, miou miou binimei toru jibe ueimia, naio mison buruvuenuo nonovio, bululuo bokar kulorinio burujono, banbano-o jibe na mia miralo bulati.

15

Nailiano aluo bija bogo va aluo, napano na maariano

¹ Kiniou nojo nebitivitii vite nalo na mave ea tiniabene kia ga vo, mia maka vesiou nemial

burumara kijokijo dolu tai napano naio be vite na iloiano laka. Nina be nailiano aluo, napano abar bogo va aluo nalo nei napano na maariano. Nalo abe na maariano jibe na bior ver napano avar laka ruei, naina naruei mia rila Atua kiano burumara siniabu ribisi ea vio nonovio. ² Ana nemial burumara vodobi tai, banbano jibe ka tei, mia nina naio sebi joaio, a naio merera javukia mermerobi. Ana ea tivelinio na vio nene, nemial tomu nalo miroano ajumolu aju, a nalo nei, nina tomu nalo aviniu napano ajodovulu toro deden, ajobulu kanano moroano, ajobulu sikiliano na mirano na toto napano joaio, napano toro nene midu jibe ka kiano sio maraiu tai.

Tomu nalo na ajobulio, ajumolu aju bija kialo ũpii m̄arauo nalo napano Atua bar banlo, ³ mia nalo ajumã ajerei kanio, amijev kialo iouano tai, nina be iouano na toro na mimãau Atua kanano Naverialiano Mosis, mia vonganei naio binimei napano abio aber iouano na Nunu Solbouo. Iouano nei naio jel jibe nei berinavo

“Aire Teta Atua na moroano,

kanamo im̄auano nalo abe tomormoruo
laka, a bo laka.

Jau kobe parinio tubo ka bogo nonovio,
kanamo bajago nalo amemedu a abe ri-
ano.

⁴ Jau kobe tubo, maka ve toro tai napano rijikia
rimerou re kaso, maka toro tai napano
rijikia rivatove re ka siamo.

Jau takurano ga kobe lu riano, mia taara na
tomu nalo monoka amei anie tano alotu
vanso,

bior vonganei, vite na memedu nalo napano komilalo, nalo amoluo abinimei meravo bo ea tomu nalo na yetemeriba miralo.”

⁵ Karina, nejirarago ba joomo bereio ea vio mave, ana nemial ka abetavea m̄aratavo nalo na yimo lu. Nemial jibe ka tabobo panpano napano beamu amidu lilian ea vio yauo, napano abar batitig Atua kiano tuboiano juaio. ⁶ Abetavea kario, ana nailiano aluo nalo amiyotuba denio. Nalo amiya kulum̄arauo na teremi nei napano ameravo bo, amerera, ajelan kialo kulubue napano amim̄au kalo ea niogo kario ea baerelo. Ana amiel abinimei, bija bogo va aluo nei napano ajum̄a abario.

⁷ Abinimei ajumolu aju ana temeul veri nei tai naio jian basidobidobi niogo aluo banlo, tai midu takurano, tai midu takurano, abujovujo ka siniabu na Atua kanano nei napano naio jo jobo jo.

⁸ Nalo abario bisi, ana bior napano burum̄ara miamoiango na Atua kanano moroano joa yimo lu nei, vio na sebi binimei bujo laka, mila napano maka toro rijkikia riva joomo eaio. Naruei jo jibe na ga banbano bokar napano bogo va aluo na nailiano aluo nalo nei kanalo abiniuviniu kokoi.

16

Basidobidobi aluo napano abujo magmago ka Atua kiano siniabu

¹ Ana nomijog iliano na jikili tai miyotuba ea vio mave ba ban nailiano aluo nalo nei, berinavo “Vonganei, be bogo na kamiu kuvin̄auka kenemiu naruei. Kamiu kuviyon bulag veve

terakurano basidobidobi nalo na kenemiu Atua kanano siniabu rivan ea yetemeriba.”

² Naio berenio bisi, ana nailiano na be moti naio ba miyon bulag kiano basidobidobi ban ea borotano, mia sano uei nene mieraro ba mila menko va nalo amiyoyotuba ea tomu nalo napano toto na temeul va joa niabelo, napano mā amilotu ka kanano tavoru, mila na amijog napano niabelo mijalele mēlea.

³ Bisi na nailiano juo nene naio miyon bulag kanano basidobidobi ban ea tei, ana sano uei nene miou ba mila tei binimei be burukija jibe ka toro na māro kanano, ana temeul nalo napano ajuao amārmāro nonovio.

⁴ Karina nailiano tolu nene naio miyon bulag kanano basidobidobi ban ea uei napano mieraro bija burupati uei nalo, ana sano uei nene naio miou ba mila nalo bunu abinimei abe burukija garuei. ⁵ Naruei nomijog iliano tai binimei den nailiano napano naio jo be boru ka uei nalo na yetemeriba, berinavo

“Jau napano beamu kojo, mia jau koto banei, jau kobe nana be lu,
kanamo vironiano nalo nei ajikili mēle, mia kanamo tibureiano naio memedu ga.

⁶ Be riano ka tomu nalo na yetemeriba, amue-binvin kanamo kulo lu nalo,
amila burukija na kanamo naverialiano nalo amiou,
ana jau kojomā komila meran banlo memedu ga,
napano mālo uei nalo abe burukija ga.”

⁷ Ana iliano dolu tai bunu miyotuba ea boda,
berinavo

“Atua Sōpi Na Mave, be riano laka, kanamo tibu-reiano nalo amemedu, abe riano laka.”

⁸ Bisi na, nailiano veri nene naio miyon bulag kiano basidobidobi ban ea m̄erenio, ana sano uei nene mila m̄erenio binimei jikili lie vo, naio mijikia tunu tomu nalo na yetemeriba niabelo tibe ka sebi. ⁹ Ana mia ajog vio rivitunu mia rivitunu, ana mia m̄erenio tunulo rivan rivano-o mia atu aiolua niegeniege Atua siano. Amijikia ka naio jom̄a juvan vironiano nalo nei binimei, amijikia ka naio mijikia verbure ver naio sidom, mia maka lele asidom aviliglo kanio, aber nalo maka ajikia avatove ka naio p̄eli ailivu ka siano bogo tai.

¹⁰ Bisi na, nailiano jumo nene naio miyon bulag kanano basidobidobi ban ea jobaro sōpi na temeul va nei, ana sano uei nene naio mieraro ban ea tanobuku reraio ea kanano navenatuboian, mila vio bobogio laka. Tomu nalo amijog bova ka vironiano nalo nei, nalo ajer minalo banbano, ¹¹ mia amiolua niegeniege Atua na mave bior niabele bivitunu bija kialo menko lu nalo, na ajum̄a amilakokoa ga, bior maka asidom ka aviliglo ea kanalo bajago moruo nalo.

¹² Bisi na, nailiano ari nene naio miyon bulag kanano basidobidobi ban ea burum̄ara uei napano m̄a mieraro na, siano Yuvretis, ana sano uei nene mila uei nei binimei jabo nonovio. Nina mila napano parinio tubo nalo na buruvenuo nalo ea tivelinio na m̄erenio mijivi eaio, be kialo m̄arabo ka avarkor vio amei vija kanalo tomu na mira nalo.

13 Ana nemial niununo va tolu napano ajavukia niobi na uei, napano nalo tai miyotuba ea burumāra niobi niono, a nalo tai miyotuba ea niono temeul na kirivova nei, a nalo tai miyotuba ea niono naverialiano lubolubo. **14** Nalo tolu nei, abe niununo na simaro tolu napano ajumā amimauka kijokijo nalo, ajumā aba ajeliviv ea parinio tubo na buruvenuo nalo na yetemeriba, aburulo abinimei vio takurano ka ala batitig vite nalo rivior burumāra mira napano mia naio tumolu ea burumāra legiano na maaro napano Atua Sōpi naio berkario ruei. Atua naio beriiio legiano nei ruei ea kanano iliano tai, napano naio berinavo

15 “Kamiu kuvitikar, mia kiniou nemei vina ga ea kamiu, mia kuvillo ka kiniou tibe ka napano ver toro na vinauano tai rimei.

Toro na ver mison vatitig kiano saba nalo, ju roreea ruei ju jevijo kia vo jororeea kiniou ka kumemi ve juo nuvano, mia rivu laka van naio.

Ana mia nalo dolu aiilo ga, atikiti momā tanea vio, avar burumāra imouiano ka bogo nene.”

16 Naruei nemial ka napano bogo na mira na legiano na maaro naio miyotuba, ana niununo nalo aburu burovuron parinio tubo nalo na yetemeriba nei aba vio takurano, nina ea vio na napano iliano na Ipru berii jibe nei ber Amāketen.

17 Bisi na, nailiano aluo nene naio kija miyon bulag kiano basidobidobi, mia naio miyon bula-

gio ba janea vio vio yauo mave. Ana iliano tai miyotuba ea jobaro lu joomo ea yimo lu na mave ka bogo na, naio miaga mave berinavo

“Vonganei naruei be bogo na juluvati vite nonovio ribisi.”

18 Ana vaarakurano ga vio jikar viobijan janea vio, bija tubaalo ajum̄a ajaara, abe vioano nalo a malioano nalo. A bija nina, m̄ii mikulkulu toru, memebiju ba bova laka jibe ka napano toro maka rial kija ea tikariano na yetemeriba binimei bokar banei. **19** Ana m̄ii mikulkulu bakup̄e borotano, mila komeli nalo na buruvenuo nalo na jeliviv ea yetemeriba ajibirbili abavatove, ana na mila napano burum̄ara komeli nei Bapilon bakubȏe ea niati tolu.

Atua jidomkar vio nene, bija kanano vovaiano nalo, ana naio mila naio mijikia memedu ka kiano bajago nalo napano naio jom̄a milaio, mila naio munu ea baja napano bujo ka m̄arjum̄elm̄elu na moroano na kanano siniabu. **20** Ana bija m̄ii nei, uleule sesa nalo aburo janea vio aba kovio, a burusuku nalo nanua beamu ajumolu aju, maka bunu aial lo. **21** Kurukuti yuo aes nalo na mave ea vio yauo ajibirbil ajavukia puruveru na tortoru, ajuba vinvin tomu nalo napano m̄a ajua yetemeriba nei. Amijog bova toru biorio, amial ka napano jaleleano nei naio jikili laka, banbano ajum̄a abuku iliniegeniegeiano ban Atua.

17

Tira va jotano mave ea temeul va

¹⁻² Ana ka bogo na nailiano tai binimei, nina be nailiano aluo tai napano aju abar basidobidobi aluo. Binimei kuku ka kiniou, berial berinavo “Jau katakisor kiniou. Mia nesiloglogso ka burumara komeli va nei Bapilon, napano naio joa vio nei napano burumara uei nalo napano mā amieraro ajuaio. Komeli nei naio jomā mimāu bova, naio javukia tira na mārabo ga. Naio javukia napano parinio tubo nalo na buruvenuo dolu nalo ajumā aba amila siakaiano bija naio, a jibe ka napano māno mārjumēlmēlu bilig tomu nalo na yetemeriba aba amiavovu tanea garuei. Mia jau komei, ka mia nalaso keial venia napano mia rimaluvo kanio ea bogo napano mia rivar kiano vironiano rimemedu.”

³ Mo nailiano nene naio binimei midular niunuku, midu kiniou nojoa vio yauo tai. Ana nemial tira tai naio jotano mave ea buruolu deden tai. Temeul nei naio bilvili mia bilvili reraio, naio be parinio aluo a pasimeduo nene nalo bokar duelimo, a niabeno reraio abivitausio va nalo ka ail niegeniege Atua. ⁴ Ana tira nene, naio miovovu bo laka, ea kulumārauo nalo na be si a abilvili, mia naio jelan ea niabene nonovio ka yomu, a p̄ejelinio na tiliniene, a niogo nalo, a vermiromu nalo na be burumara veru nene, a basabebe nalo. Naio midukar baja niogo tai ka jumāno, mia baja nei naio bujo ga ka kanano niamiamo nalo bija kanano siakaiano nalo. ⁵ Karina abivitausio iliano tai joa mameriniano, naio be ililuklukuano tai. Iliano

nei naio javukia sio tai, napano ber jibe nei,
berinavo

“Bapilon napano burutomoruo,

be kenieno tira nalo na m̄arabo,

be burupati bajago na niamiamo na yetemeriba.”

6 Nojomā nebitii tira nene, nebitilubar ka napano parinio jeliviv, a maka rivior ka napano naio munu m̄arjumēlm̄elu, mia bior naio jomā munu burukija na moneano lu nalo, nina nalo napano m̄a amuebinvinlo bior ka na m̄a ajakisor Yesu. Nemial tira nei jibe na, nomijog niabeku p̄ili mia!

7 Ana nailiano naio mil ban kiniou, berinavo “Ei, venia na milaso komiilo m̄ele jibe na? Jau koto vo, mia kiniou never bisivisii batitigio navo. Tira na, bija buruolu na naio jotano eaio, napano parinio aluo nalo a sano pasimeduo duelimo, vite nalo nei nioti nene nalo aju, a mia nalaso kovitilubarlo.

8 “Buruolu na komialio, naio jo beamu, mia maka bunu to vonganei. Ana ka bogo tai napano jo binimei, mia naio riyotuba rimei mave bereio den bulukup̄ili napano joaio vonganei, mia rivan ka rimaro ea kanano vironiano. Ana ea bogo na, tomu nalo na yetemeriba napano aju keano vo, mia aial buruolu nene. Nina be nalo napano jikar ea tikariano na yetemeriba, sialo maka to joomo ea niosi na meuliano. Mia bogo na aial naio, mia aiilo ve toru, bior amijikia ka naio jo beamu nua, karina maka bunu to bogo kirisiou laka, karina, naio miyotuba bereio. **9** Ana toro

napano be masou bo, mia naio mijikia rivitilubar rivu nioti na vite nalo napano mia neverenio.

“Moti nene, naio be sano parinio aluo. Nioti nene, naio ber komeli tai napano tira nei naio jo be tubo eaio, napano be sano suku aluo ajuao. A suku nalo nei, naio be sano nioti nene nalo bunu, berinavo be parinio tubo aluo na tortoru aju. ¹⁰ Bokar banei, parinio tubo jimo nene nalo abisi ruei, a be tai na naio jumolu ju vonganei. Tai bereio napano maka riyotuba vo naio jo keano, a bogo na rimei, mia monoka naio to vesiou kija vo.

¹¹ “Buruolu nei bunu napano beamu naio jo mia vonganei naio maka bunu to, beamu naio bunu be parinio tubo aluo nei tai. Naio be nalo tai ruei, mia naio rimei bereio tibe parinio tubo arolu nene. Naio be toro na toru jibe na, mia bekurano, bior mia iorou naio bunu mia ribisi, naio riva rivar kanano vironiano na jikili.

¹² “Vite dolu ka aver bisivisiio, nina be pasime-duo duelimo nene. Sano nioti nene nalo, naio be parinio tubo duelimo bereio. Nalo na maka atumolu vo ka ave tubo ea kanalo tanobuku veve terakurano, mia nalo ala kanalo im̑auano ea bogo napano mia buruolu neibano tumolu. Mia ave tubo ea yetemeriba vija naio, mia nina naio be bogo na kiri bulati tai, tibe aura ve takurano ga.

¹³ “Nalo duelimo nei, nalo maka ajikia ala kanalo im̑auano nalo, mia nalo abe tena aim̑au buruolu nei ga kanano, ka kanalo moroano rijai naio, ka rila naio rimei ve toru lie vo. ¹⁴ Mia nalo nonovio na amei vio takurano ka alavon ka ala mira ka Nunu Solbouo, ana mia maka ajikia

atovuluio. Makanio, mia naio tovulu nalo bior napano naio ga be tubo loa ka tubo nalo, naio ga be parinio tubo loa ka parinio tubo nalo, a kanano tomu novo nalo, nina nalo napano naio biolo, naio bijauia bulaglo, a nalo abiekouo ea naio.

¹⁵ “Vite dolu ka aver bisivisiio, naio be uei nalo a tei nalo napano komial tira va nei naio jomña jotano mave ealo. Salo nioti nene nalo, naio be tomu nalo na mä ajua yetemeriba, bija taara nalo, a buruvenuo nalo, a iliano nalo.

¹⁶ “Ana iorou kanio, buruolu nei bija sano pasimeduo duelimo, mia asidom re bunu tira va nei. Mia atumolu ala naio rimei vova laka, napano mia aya bulag mäno kulumarauo nalo denio mia naio rivar momña ea mirano tomu nalo, mia nalo asen sano sunbue na niabene rivan mia avuku sano buriu nalo rivan ea sebi sisenio.

¹⁷ “Ea mäarabo nei naruei na mia ala van tira nei, kito romial memedu ga ka vironiano napano Atua berialio ea kanano iliano nua, ber naio jidom ka tira nei monoka rivario. Naio ga midu joa kanalo jidomiano bija buruolu, ka ala ka naio tibe na.”

¹⁸ Naruei nailiano nei mila nonovio kanano iliano ea bogo nei, berinavo “Nina naruei vervisivisiano na tira nei, napano naio be burumära bulukomeli napano be tubo ka parinio tubo dolu nalo na yetemeriba.”

18

Bulukomeli va nei Bapilon naio mijoru

¹ Bisi na, nemial nailiano dolu tai jalovo ea vio mave naio binimei yetano. Naio be

nailiano na Atua kanano na jikili tai, binimei bija burumara moroano, a kiano mereraiano midulii yetemeriba. ² Naio miaga m̄erera ka burumara joono, berial

“Burumara bulukomeli Bapilon nei mijoru ruei.

Vonganei, vio nene binimei be vonuo tai na sim̄aro nalo kanalo, a vio na niununo va nalo ajuluku eaio.

Menu kinkin nalo na m̄a amim̄auka bajago na miagiago va, nalo bunu ajum̄a amim̄auka m̄alo niuku nalo eaio.

³ Naio ba midu atua nalo napano maka ave riano, a naio buru tomu dolu nalo abe vovu bija naio, ajibe ka tomu nalo na m̄a pariparilo jeliviv ka uei.

Jibe ka napano naio buru parinio tubo na buruvenuo dolu nalo, aba amila siakaiano bija naio, a tomu nalo napano m̄a amim̄au bior veru jeliviv ea yetemeriba, amijev veru va miroano ea m̄asautogo va na bulukomeli nei, banbano na abinimei abe sanibaiano laka.”

⁴ Nailiano nei naio mil jibe na bisi, ana nomijog iliano dolu tai jaluvo ea vio mave naio binimei ber jibe nei, berinavo

“Aire kiaku tomu nalo,

bo ka kamiu kuvuro soñeli kuvitaluvo den vio nei,

ver ñeli mia kuvila bitiran kiano kariano vija naio,

ver ñeli mia kuvidu bitiran bunu kiano vironiano nalo.

- ⁵ Kiano kariano nalo amivonlo ba bokar mave,
 mia Atua maka rijikia tinien ribobogia
 bogo va vio napano naio mila korov kiano
 tuboiano nalo.
- ⁶ Bo ka asian meran jogvaiano van naio tibe ka
 napano mā naio jian ban dolu nalo,
 bo ka avulu meran naio rive valuo ka venia
 napano naio mila ruei.
 Uei na mijea napano naio mila tomu dolu
 nalo amunuio, bo ka aion rivan ea kiano
 baja rivujo batitig.
- ⁷ Beamu, kanano jogvuiano ea kiano meuliano
 monmaio naio toru laka, mia naio sibuku
 rimei ve jogvaiano ea niabelejalele nalo
 bija tegiano nalo.
 Mia nina naio maka na vo, bior napano naio
 jomā mila kiano jidomiano be mārou laka
 keano, naio jo berii naio, berinavo
 ‘O, kiniou nebe tira parinio tubo jibe nei,
 nojotano batitig nojo nei. Vite nonovio
 binimei bo laka ban kiniou, ana mia
 netibe re leleio taanou tai napano maka ve
 kiano vite, mia maka nejikia neteg rivior
 jogvaiano.’
- ⁸ Mia naio, ea legiano tai napano jo binimei, mia
 jaleleano nonovio ala tanea naio vaarakur-
 rano. Mia ve māriano, vija tegiano, vija
 vituiano, a mia sebi sisen vatitig naio.
 Naio maka to sidomial, mia Tubo Atua na-
 pano mia naio tibure naio, kiano moroano
 toru laka.’
- ⁹ Ana nailiano nei ber jibe nei, berinavo
 “Parinio tubo nalo na buruvenuo dolu jeliviv
 ea yetemeriba napano ajumā aba amilotu ka

atua nalo na burum̄ara bulukomeli nei, mia avitilubario ka napano mijoru ruei. Nalo naruei ajibe ka napano aba amila siakaiano bijao, aba abijurukario ea kanano meuliano na bo banbano, maka asidomial titai.

“Mia bogo napano naio mijoru, sebi jo jijenio sano iou nalo bavavin, naina naruei mia ajog rivova kanio ve toru, mia ateg riviorio. ¹⁰ Mia aial vironiano napano mia naio to rivario, mia rilalo bunu atikar ka amemebiju. Mia nalo atumolu atu koalabo denio, avitivitiio, averinavo ‘Uerei Bapilon, burum̄ara bulukomeli na morano,

kumemi tiniememii miaso toru.

Riano ga jau kojo bo bano-o, mia ka aura takurano ga nei ana jau komial kanamo jukuti, komijoru, jau kobisi mia kobisi.”

¹¹ Mo bija nalo na, tomu nalo na yimo na ūlūliliano nalo jeliviv ea yetemeriba mia ateg ajog rivova, bior ka napano mia ve re bunu tomu tai ka avulu kialo saba. ¹² Beamu, amison kanalo uako nalo bija togogo na bo, jibe ka vite nalo na īā amīmāukalo ea niogo ūeli na ea verumera, bija vermiromu napano burum̄ara veru kanio, bija basabebe nalo, a kulum̄arauo mkekeano napano salo niabele nalo bo, a iesi bonotanunu, a vite nalo napano amīmāu kalo ea īārjuvono bue īārauo na eleven, ūeli ea iesi nalo, butoto nalo, a puruveru nalo, mia vonganei, kanalo īāmauano nalo ka veru mia amei ajuba vio nonovio.

¹³ Mo ea bogo na, mia tomu nalo avulu re bunu vite nalo na amīmāuka salo sinaniano, jibe ka īāiesi nalo, ūeli na īārsili nalo, ūeli na

niago na bilulu, yevi bija kon, bija bunu vite na munuiano jibe m̄arjum̄elm̄elu. Mia tomu nalo ajikia re bunu avulu vite nalo na jibe ka m̄aaatei a titikivaka na m̄arolivi, þeli na vite nalo na m̄a ajum̄a aburu veru ealo beamu, javukia bue m̄arauo, þeli na nunu, þeli na bue kulorinio bija kanano rukuruku nam̄a jo burio. Tealo nanua beamu ajum̄a abulvulu ka tomu nalo na m̄a amim̄au kurano ga ea boru nalo, mia maka bunu ajikia alaio, bior ka bogo napano burum̄ara bulukomeli nei naio mijoru, mia ve re bunu im̄auano tai, mia toro maka bunu rijkia rileal veru ka rivitikar kanano meuliano.

¹⁴ Ka bogo na naruei, mia averii vio na, averinavo

“Jau kojidom ka jau kovar m̄ariesi na tortoru ve telabo, mia maka rimeruo vatitig vo naio jibirbili ruei.

Beamu, jau kobe sanibaiano laka, kiamo saba nonovio kirinovo laka, mia vonganei biniu bakovio nonovio, mia toro maka bunu rijkia rial tena bo tai easo bereio leleio.”

¹⁵ A tomu na m̄a ap̄ilv̄ili ka vite nalo, napano m̄a aburu veru nalo telabo bior ruei, mia atu laka ga asirarago vano mia amerou ka vironiano na mia burum̄ara bulukomeli nei naio to riduio. Mia ajog rivova riviorio, ¹⁶ mia nalo ateg ve toru, averinavo

“Aiou kenememi burum̄ara bulukomeli nei, aua toru banso.

Nanua jau kojom̄a komiovovu bo ka kulum̄arauo novo nalo, jau kobar yomu niogo a þejelenio niogo janea niabemo,

mia vonganei jau kobe deio ruei, kiamo sebi
m̄aro.

¹⁷ Jum̄abe kanamo burum̄ara sanibaiano mijikia
biniu kokoa ea aura takurano ga jibe na?"

A be natelanvuuiano nalo na uako nalo nanua
beamu ajum̄ia abarvar togogo nalo, bija kialo
naimauano nalo, bija nalo napano aju amieliel
ea uako ūeli abar veru ea tei, nalo bunu aju
koalabo ajirarago ban ea vio nene. ¹⁸ Bogo na iou
na sebi napano jom̄a miduko vio, jo bavin ea vio
yauo, mia atum̄ia aververii vio nene, averinavo
"Riano ga, bulukomeli na be vio tai na,
tai re bunu tibe naio ea yetemeriba nei."

¹⁹ Tinielo maio ka jibe na, mila amijog bova,
abisivisii burumaroro ea pariparilo, ajegi, aberi-
navo

"Aiou, kenememi burum̄ara bulukomeli nei, aua
toru bango.

Jau kobojo ka veru, mia kumemi numim̄au
ea uako nalo na kenememi, nubarvar
kanamo togogo nalo, banbano kumemi
bunu numileal veru,
mia vonganei bova ga.

Ea bogo tai na bulati ga nei, mia jau komei kove
vio na vakovioiano ga."

²⁰ Ana bior napano burum̄ara vio va nei
naio mijoru jibe na, iliano tai miyotuba mave,
berinavo

"Ea vio mave, burum̄ara saariano a jogvuiano.

Kamiu namoneano lu nalo, a atevi nalo,
a Atua kiano naverialiano nalo, kamiu
kumijikia kuvilivu ka naio ve toru, bior ka
napano naio jibure tira va nei ruei, jian

meran ban naio bior vovaiano nalo nanua
mā mila ban kamiu beamu.”

²¹ Ana ea bogo na, nailiano tai binimei bitir-
ilar burumāra puruveru tai, naio midular loa
ka parinio, ana naio bukuio mijoru mue tei,
madudu bakovio. Karina, nailiano nei naio ber
jibe nei, berinavo

“Naina naruei burumāra bulukomeli va nei Bapi-
lon,
mia avukular naio rivan laka tibe na,
mia ala naio rijoru ka mia rijkia re tumolu
bereio bogo tai.

²² A jau Bapilon, iliano biedu bango jibe nei, ber
iouano nalo na vameleviu bija pī mārauo
nalo, mia toro rijog re to easo bereio,
tomu nalo na aimāuka imāuano nalo, mia ve
re tai to easo bogo tai,
a malioano nalo na abiji ka sinaniano ve re
bunu.

²³ Miamoiano na yulu nalo ajegli re kanamo vio
nalo bereio,
mia jau kojog re ilimerevuiano na mēaku
bija tira napano naljuo ajoro vonga.

Tomu na amimāuka kanamo veru, maka
dolu tai ea yetemeriba nei tavukialo, a
moroano na kanamo semei nalo a kanamo
sibiano nalo amilaso koburu buruvenuo
dolu kialo jidomiano ba be vovu laka.”

²⁴ Naina naruei kito romial ka napano Bapilon
nei naio be vio tai napano be burupati vovaiano
toru mugaruei. A naverialiano kei, vede na-
moneano lu pēli toro dolu napano amuebinvinlo
bior nalo abe Atua kanano, mia salo burukija
miou ea borotano na bulukomeli nei naruei,

naina naruei mila napano Atua kiano tibureiano
a kiano vironiano mijoru ea naio jikili laka tanea.

19

Burum̄ara saariano mave bior tiniabene naio jovulu vite nonovio

¹ Iorou ka nina, nomijog ka napano tiniobi toru
ea vio mave abio toru, aberinavo
“Siva ban kanado Atua!

Ioruriano, mermerano a moroano abe
kanano naio takurano ga.

² Kiano tibureiano biniu abe riano a amemedu
laka.

Burum̄ara kenieno tira va na tire nalo na
m̄arabo nei, kiano siakiano nalo amila
yetemeriba binimei miagiago laka, ana
vonganei Atua jibure naio biorio ruei.

Naio jian burum̄ara vironiano tai banio bior
burukija na kanano tomu na im̄auano
nalo napano mieraro.”

³ Ajum̄a abio jibe nei, ana ajusol lo bereio,
aberinavo

“Siva ban Atua! Sebi jom̄a jijen soro nalo
nene ruei, mia iou nene naio rivavin
rijikia bisi re.”

⁴ Mia navagadeano duelimo valuo ba veri
[24] bija temeul veri nalo anie yetano kamu ka
Atua mirano, napano naio jom̄a jotano mave ea
kanano jobaro lu, naruei amilotu kanio. Amiaga,
aberinavo

“Bo laka! A siva toru banio!”

⁵ A iliano tai miyotuba ea jobaro lu bunu,
napano naio ber jibe nei, berinavo
“Kamiu tomu na Atua kanano im̄auano,

kamiu tomu na tortoru nalo a tomu nalo reraio,
 kamiu nonovio napano kubatove ka naio,
 vonganei bogo memedu ka kuvilivu ka
 siano.”

⁶ Naruei nomijog bereio tiniobi toru neibano,
 kanalo niagaiano mila malioano jibe tei
 mom̄avu, jibe tubaalo. Nalo aber
 “Siva ban naio!

Kiado Tubo Atua Sōpi naio jovulu vite
 nonovio ruei!

⁷ Kito reiaia ea naio, rejalar siano, rasaaro kanio.
 Vonganei be bogo novo na rala jokoluolu na
 soriano na nunu solbouo naruei.

Koano naio miyovovua naio batitigio jo ruei,

⁸ amija vatitig naio ka kulum̄arauo vou nalo na
 bo, amiuvu akirinovo nalo.”

Ana kulum̄arauo novo na mivu nei napano
 nunu solbouo koano naio miyao, naio be sano
 nioti nene jo, naio berenio im̄auano novo nalo
 napano namoneano lu nalo na Atua kanano
 amila ruei.

⁹ Ana nailiano napano ju bija kiniou ea bogo
 na mil ban kiniou, berinavo

“Mia kiniou never iliano tai vanso koviv-
 itauia kar toa kanamo niosi na. Iliano
 nene jibe nei, ber toro napano mia avio ka
 naio tusol lo ka sinaniano na jokoluolu na
 soriano na nunu solbouo, mia naio rijog
 rivu mia rivu laka.”

Ana naio jusol iliano nei bereio, berinavo

“Naina naruei be Atua kanano ilirianiano
 napano be riano laka.”

¹⁰ Mia nomijog naio mil jibe na ban kiniou, neminie tano kanio, nojidom nolotu vanio, mia naio berbureio. Naio berinavo “To, jau kala re tibe na van kiniou! Jau monoka kolotu van Atua naio ve takurano ga. Kiniou nebe toro na kanano im̑auano ga, nejibeso ga, nejibe bunu kuruamo dolu nalo napano mā aju jikili ea Yesu kanano ilirianiano. A bo laka ka napano kamiu kumitumā kumila jibe na, bior ka napano burupati nioti na visȋpeiano nonovio na be riano napano aberial beamu binimei, naio be Yesu ga na, bija kanano ilirianiano napano kumi kumitumā kubokar jikili.”

Toro na p̑irinio jikili napano naio midu bue kulorinio na mivu

¹¹ Mia ka bogo na vio mave betavo ban kiniou, nejiraravo ba joomo, nemial bue kulorinio na mivu naio jumolu ju, a toro kouo tai jotano mave eaio. Naio naruei napano mila mira die vovaiano, ana bogo napano mila kiano tibureiano, naio mim̑au memedu ga. Toro nene, abio siano ka Parinio Tubo Viekuoiano na Riano, ¹² ana naio siano be dolu tai bunu abivitaui joao napano maka ve toro tai rijikia sano nioti, naio ga takurano mijikia. Mirano naio merera jibe ka sebi napano mā bilvili, a ea parinio naio miya batubatu na parinio tubo. ¹³ Naio miya bunu kanano kulukoti tebievei napano ajekon ka burukija ka rila ve kalkal eaio, a siano dolu tai bereio, abio ka naio jibe nei, aber Atua kanano Ilian Lu.

14 Ana ea bogo na, taara nalo na tomu na mira na mave, a miyovovua ka kulumārauo na miuvuruvu nalo bo, a abar kialo bue kulorinio nalo na amiuvuruvu, aba tavia ajakisor kialo navurimāraboiano nei abano. **15** Naio burulo abano, kiano iliano jo moluo ea niono javukia iobogu na mira tai na mal ea ikiti be juo, ka napano mia tekitkiti venuo nalo na yetemeriba ajoru. Iorou ka napano naio jovululo, mia naio tumolu ve tubo kalo, a kiano nia napano naio midukar ka jumāno, naio be butoto na temi tai. Vironiano na jikili be venia napano Atua Sōpi kiano siniabu naio midu jo ka mia tomu nalo avario, mia toro na toru nei naruei naio mia rivar riyotuba.

16 A naio be siano dolu tai kia ga vo, napano abivitaui joa kiano kulukoti a jaano, be

“Parinio tubo na parinio tubo nalo,
Toro na toru na tomu na tortoru nalo.”

17 Bisi na, nemial nailiano tai naio jumolu ju napano m̄erenio mijegliio, naio bio ka menu nalo napano mā aju amier reraio mave. Naio biolo, berinavo “Oi, kamiu kuviniu kumei vio takurano ea Atua kanano burumāra jokoluolu nei. **18** Kamiu menu nalo na mā kumisen sunbue, mia aimāuka semiu sinaniano tai rive verare ka kamiu vesiou re, napano naio be tasimāro nalo na Atua kanano uolu nalo. Parinio tubo nalo, tomu na tortoru na mira, tomu na p̄irilo jikili, bue kulorinio na mira nalo bija nalo napano ajumā abarlo, bija tomu nalo dedade napano abe tomu na tortoru p̄eli abe tomu na tertelisu na

imāauano ga, nalo na abiniu ajumolu ka ala mira ka Atua, ana naio jovululo milalo amārmāro janea vio.”

19 Ana nemial temeul va nei, bija parinio tubo nalo na yetemeriba, bija kanalo taara na mira, nalo abinimei amidu buronlo vio takurano. Amila batitiglo ka ala mira ka naio napano midu bue kolorinio na miuvu nei bija kanano tomu na mira nalo.

20 Ana aberinavo ala mira naruei, ana tomu na bova nalo nei amiilo ka napano nalo na Atua kanano ajumolu vaarakurano aba abokar kilkil ea navurīmaraboiano juo na kanalo, naina be temeul va na bija naverialiano lubolubo napano naio be toro na mija naio ka semei a vite na iloiano nalo. Beamu, naio jomā mimāuka vite nalo nei, mila sibilili tanea tomu nalo napano naio buru kialo jidomiano ba amijamo ana amue toto na temeul va nei joa mamerinialo, aba amilotu vovu ka kiano favoru.

Mia nalo abokar vatitig navurī-māraboiano juo na taara va nei, ana abukulo abe juo aban ea bulukuti sebi napano naio jomā jumu.

21 A dolu nalo na kanalo, maka ala mira vo amiilo ka napano iobogu na mira tai miyotuba ea naio napano midu bue kolorinio niono, mia iobogu nene ban jibe nei ban jibe na je kitkitilo amārmāro janea vio. Mo jakii venia napano nemialio, menu nalo na mā ajen sunbue abinimei amijede bōe salo tasimāro nalo nei, ajenlo banbano mabolo jouo.

20

Amiorkar Sim̄aro nei jo bokar yuka menu takurano [1,000]

¹ Ana kiniou nemial nailiano tai jaluvo den vio mave binimei yetano, naio midukar vulariano tai ka jum̄ano, napano vulariano nene be tena m̄aratavo na bulukup̄ili na m̄ariano napano naio batove maka ve togio nene, a bija vulariano nei, bar bunu m̄arimieni na jikili tai. ² Ana naio ban memedu ka burum̄ara kenieno niobi nei, napano be maro moruo nei Sim̄aro Setano, naio ba bokar batitigio jikili bo, miorikar vatitigio bo ka m̄arimieni, berkar ber mia to tibe na rivokar yuka menu ve takurano [1,000]. ³ Ana midu naio bija sano m̄arimieni bukuio ban ea burum̄ara bulukup̄ili nei napano batove bululuo laka, ana jetavoko, bukar naio jobo, ka toro kirivova nei naio rijikia re bunu rijukujuku tomu nalo na buruvenuo nalo, riva rivokar napano mia yuka menu takurano nei naio ribisi. Ana kanano moroano maka rijikia riviniu nonovio vo, bior mia iorou, ea bogo tai na ve kiri bulati ga, mia mijikia Riyotuba ka rila parinio ve vaarakurano bereio.

⁴ Ana nemial vio lu nalo, bija nalo napano m̄a ajutano mave ealo, nalo na napano abijauia bulaglo ruei ka amijikia atibure tomu nalo. A bija nalo nene, nemial niununo nalo na tomu nalo vio bujo aju, nina nalo nanua beamu ajum̄a amioliolu ka Yesu bija iliano lu na Atua kanano, mia aje kokorov burujolo biorio. Nalo na maka alotu ka temeul va nei, maka anie tano ka kiano boda, a maka avar kanano toto ea mamerinialo

þeli na ea jumalo, mia Atua naio jaaro kalo, milalo ameul bereio ka amijikia atumolu atu vija Kristo ka aje tuboiano ea vio nonovio riva vokar jukuti na yuka menu takurano nei.

⁵ Nina napano ameul bereio jibe na, naio be bogo moti na tomu nalo ameul bereio den namariano, mia nalo nei ga abokario. Nalo dolu napano amaro aju kia vo ea bogo nene, nalo amijev kanalo meuliano bereio ea valuo nene, nina bogo napano yuka menu takurano biniu.

⁶ Atua kiano ilivuiano na bo toalo napano ameul moti bereio den namariano, napano kanalo meuliano be lu vatitig bo. Mariano juo nene maka rijikia tokol lo leleio, mia nalo aimau tibe ka Atua kanano kulo lu nalo, ave tomu lu na Kristo kanano, mia naio rivitiri bulaglo ka aje tuboiano ea vio nalo vija naio ea yuka menu takurano nei.

Simaro, kanano jukuti

⁷ Ana bogo napano yuka menu takurano nei bisi, mia Simaro naio mijikia moluo bereio ea nalakoiano nanua naio juaio. ⁸ Ka bogo nene, mia naio rivan tanea vio nonovio ea buruvenuo nalo na yetemeriba ka rila sibilili tomu nalo bereio, a mia rivuru buron taara juo na tortoru nei amei vio takurano, nina be tomu na Koko bija tomu na Makoko, ka amei vio takurano bereio ka ala mira kā tomu nalo na Atua kanano. Mia bogo na taara juo nei abinimei vio takurano, nalo vio bujo mia vio bujo, jibe ka kurukuti yono na bayono.

⁹ Nalo ajibijilo jibe ka tomu na mira nalo, abulan jaalo abarkor yetemeriba abinimei aboru

Yerusalem, vio nei napano Atua jaaro toru kanio, napano naio be vio na mā kanano tomu nalo ajujuao mugaruei. Mia nalo ajeliviviko batitig bo burumāra komeli nei, aberinavo ajidom atikar mira naruei. Mia vaarakurano ga, amiilo ka napano be burumāra kenieno sebi tai jaluvo den tiniabene binimei karlo, naio jijenlo banbano abiniuviniu. ¹⁰ Mo Simāro, naio napano mā mila sibilililo beamu ruei, abuku naio ban ea burumāra bulukuti sebi napano jomā jaraburuburu, ninei sebi napano abuku temeul va nei bija naverialiano sibisibiano abe juo ajuao ruei. Mia nalo tolu nei mia ajog jogvaiano ea vio nei legiano bogiano, rivan riva to tobo to.

Nalo napano maka amonea kanalo tibureiano na maaro

¹¹ Naruei nemial burumāra vio tai natibureano na tomu nalo, napano miuvu mia miuvu, naliko burumāra tubo na tibure tomu nalo naio jomā jotano eao. Kanano mermerano mison vatitig vio reraio, mila na yetemeriba a vio yaou ave juo aburo aba kovio. ¹² Mia nemial burumāra taara na tomu nalo tai, nina be nalo nanua beamu amārmāro ruei ea yetemeriba, tomu na tortoru naliko kulo dolu nalo reraio. Naruei nalo amiyotuba ea vio nei ka atumolu atu kamu ka mirano na tubo na toru na tibure tomu nalo. Nemial niosi tealo abisidea kalo aju, ana aba amidu tai bereio binimei, naina abio ka Niosi na Meuliano, mia abisidea ka naio bunu. Mia abitio amileal venia napano abivitauiā joa niosi nalo nei tivelinio na maariano nalo nei, mia abeve

terakurano aburu kialo vironiano jakii niosi nalo nei. ¹³ Mia bija tomu na m̄ariano nalo nei, nalo napano am̄arm̄aro ajua tei, a nalo napano m̄a am̄arm̄aro aba ajua vio na jogvaiano ruei, nalo abiniu abinimei bereio ka atiburelo memedu ka kialo im̄auano.

¹⁴ Naruei ajibure tomu na m̄ariano nei aban-bano biniu, karina ajumolu abar vite juo nei m̄ariano, bija bunu vio na jogvaiano nei, naruei abuku lo abe juo aba joomo ea burum̄ara bulukuti sebi nei. Ana m̄ariano na tomu nalo amijev ea vio na, nina abio ka m̄ariano juo nene.

¹⁵ Mia toro kei napano maka alelio siano toa Niosi na Meuliano nei, naio naruei avuku naio bunu rivatove ea burum̄ara bulukuti sebi nei.

21

Bulukomeli Yerusalemou vou nene

¹ Ana iorou ka naina, nemial vio mave vou bija yetemeriba vou amiyotuba, bior vio mave moruo bija yetemeriba moruo bija sano borotano a tei nene nalo, aba kovio nonovio ruei. ² A nemial komeli lu novo nei, Yerusalemou vou, jaluvo ea Atua ea vio mave binimei yetano ea yetemeriba. Nemial ka napano amiyovovuo bo, jibe ka tira tai napano miyovovuo kirinovo laka binimei ka aiven riva rivan koano sumāno ka soro kanio.

³ Mo ka bogo na kiniou nomijog iliano na bo tai juvan vio mave, berial jibe nei, berinavo “Vonganei, Atua jidom to vija tomu nalo na yetemeriba, jidom rila kanano vonuo toalo. Mia nalo amei ave tomu nalo na kanano,

bior ka napano mia naio to vijalo toboto,
naio rimei ve kialo Atua riano.

⁴ Jogumiralo nonovio, mia naio riolkon bulagio,
mia m̄ariano ñeli tegiano, ñeli jaleleano,
ñeli jogvaiano atu re bunu, bior bogo
moruo na beamu naio bar laka ruei bano."

⁵ Iliano nei bisi, ana toro lu na m̄a jo jotano
mave naio berial, berinavo

"Nao be riano laka kiana! Mia kiniou nala
vite nonovio rimei ve terivou bereio!"

A jusol bereio berial memedu ban kiniou,
berinavo

"Naina naruei mia kiniou never iliano tai
vanso napano naio be riano bo, napano
jau komijikia komonmoneaio rivu, mia bo
jau kovivitauiā kario."

⁶ Ana naio mil du kia ga, berinavo
"Kiaku im̄auano nonovio, nemila nonovio biniu
ruei!

Kiniou nebe motoru a nebe natumaariano,
kiniou natikariano a najuluvatiano.

Toro na m̄a midou jerio, mia noviov m̄ano
uei tai ea burupati uei na meuliano, nesian
van naio rimunuio tibe na ga.

⁷ Toro na m̄a biniua bogokouo ea kiano meu-
lian, naio tu sikili riva tovulu na vova-
iano, mia naio rivokar ilivuiano nalo tibe
ka kiano jajumāno. Mia kiniou noto neve
kiano Atua riano, mia nodu naio rimei ve
keneriku.

⁸ Mia tomu na vovaiano nalo, nalo bunu mia
avokar kialo jajumāno tai. Nina be tomu
nalo na m̄a maka atu sikili ea kiniou,
napano maka amonea, napano kialo ba-
jago naio kirivova laka, amuebinvin tomu,

abijuku bova ka tira ñeli sumano, abar semei, amilotu ka tavoru, a abe tomu na sibiano.

Nalo nei naruei mia ava avokar m̑ariano juo nene, nina ea kialo vio nene rimemedu ea bulukusebi napano bonoti kirivova, a naio maka rijikia ribisi.”

⁹ Iliano nei bisi, ana nailiano nalo nei nua tai kalo, nanua m̑a abar basidobidobi aluo na jogvaiano aluo na maariano na yetemeriba, naio binimei bio kiniou. Naio berinavo “Jau komei beamu vo, mia nalaso jau keial tira na soriano, nina be Nunu Solbouo koano.” ¹⁰ Naio burular kiniou naban ea niunuku ga ana kumemi juo nuba nuboru mave ea burum̑ara burusuku tai. Numisikili numitua vio nene ana naio jiloglog burum̑ara komeli lu nei Yerusalem ban kiniou, nemialio bereio ka napano naio jo jaluvo ea Atua mave tiniabene naio jo binimei yetano.

¹¹ Naio jo batove jibe na, naio jo bujo ka Atua kanano mermerano, mila naio merera laka, javukia mermerobi napano mkekeano meravo bo laka. ¹² Mia kanano tagvoru jumolu jeliviv eaio, bavin laka, a m̑aratavo na tortoru duelimo ba juo [12] juaio, napano abe terakurano be kialo nailiano aju abitikar vatitiglo. A m̑aratavo nalo nene be terakurano be sio jualo, napano be siano yati duelimo ba juo na Israel, ¹³ napano m̑aratavo tolu ju ba tivelinio not, tolu ba tivelinio saut, tolu ba tivelinio wes, tolu ba tivelinio is. ¹⁴ A burum̑ara tagvoru nei jumolu ju ea burum̑ara m̑artea duelimo ba juo na kanano, be sialo abivitauialo beve terakurano, napano sio

nalo nei abe atevi duelimo ba juo [12] na Nunu Solbouo.

¹⁵ Naruei nailiano napano naio jomña jukunu bija kiniou nei, midu burutili toto tai tena niogo ea junñano, ka riva rijeteli ea komeli nene naio toru junñabe, vija tagvoru nene, a sano m̄aratavo nene nalo. ¹⁶ Burusio na komeli nei, tivelinio veri nene terebievi abe verare ga, ana nailiano naio ba mijeteli ealo, jovulu sadu taam̄aka juo, p̄eli kilometra menu juo [2,000]. A mijeteli ea jikar yetano bavin bokar jumoti levlevi, naio be verare ga bereio ka tivelinio ver nene. ¹⁷ Naruei naio ba mial tagvoru, naio mijeteli ea merorolian nene, naio buluku batitig meta nene nalo, jovulu tijaano duelimo va ari [60] garuei. ¹⁸ A tagvoru nene nalo, maka alailo ka puruveru p̄ilip̄ili ga nalo, mia amim̄au kalo ka puruveru tai napano naio mkekeano na bo laka, a komeli, torogio nonovio nene nalo amim̄au kalo ka niogo ga, meravo nono bo laka, naio mieg bo mia bo laka. ¹⁹ A m̄artea tortoru nalo na tagvoru, nalo bunu amiyovovua vatitiglo bija puruveru novo nalo, napano tai amiyovovua nonovio ka puruveru tai napano mkekeano nene jibe nei, tai amiyovovua nonovio ka puruveru tai napano mkekeano nene jibe nei, banbano mila nonovio m̄artea duelimo ba juo nene. A puruveru duelimo ba juo nei sialo, ajibe nei. Na jukamu, siano saspa, juo nene naio sapaia, tolu nene naio kalseton, veri nene naio be emrol, ²⁰ jimo nene naio be satonik, ari nene naio be kaneleon, aluo nene naio be krisolaet, arolu nene naio be berol, koveri nene naio be topas, duelimo nene naio be krisopres,

duelimo ba tai nene naio be sasin, a na maariano be duelimo ba juo naio be ametis.

²¹ A m̄aratavo nalo, mia abeve terakurano abe burutomoru basabebe takurano ga. A nemial burum̄ara m̄arabo na komeli nene bunu, napano naio abijuru ka niogo nonovio, naio kirinovo mia kirinovo tanea.

²² Mia vite tai napano nomiilo kanio, be tinieku ka mia neial burum̄ara yimo lu tai to iviso ea bulukomeli lu nei, mia nebitiio mia maka neleal tai. Vio nei maka ve yimo na jibe na, bior Atua Sōpi na moroano, bija Nunu Solbouo, tomu nalo amilotu kalo ea vio nonovio dam̄ariga.

²³ A nemileal ka napano komeli nei maka ve m̄erenio a siberio amerera eaio, bior napano Nunu Solbouo naio jibe sano yulu nene, Atua kiano miamiano mila vio nonovio be burum̄ara mereraiano jo dam̄ariga. ²⁴ Buruvenuo dolu nalo mia aiel ea burum̄ara mereraiano nei napano miyotuba denio, a vite nonovio venia napano tubo nalo na tortoru na buruvenuo dolu nalo amijevio, mia avarlo rimei asian riva Yerusalemvo vou nei, tibe ka kialo jidomiano tai. ²⁵ Vio nei mia ve re melijokouo rimei eaio bogo tai, mila na sano m̄aratavo na tortoru nalo amijikia atum̄a avetavo dam̄ariga, ²⁶ a miamiano a vite novo nalo na buruvenuo dolu mia atu amei joomo eaio dam̄ariga.

²⁷ Mia tivelinio ka vite nalo napano maka ameravo rivu laka, mia ve re tai rijikia riva jouro ea vio nei bogo tai, mia toro kei napano naio mila im̄auano tai napano be tena imouiano p̄eli be tena sibiano, mia naio bunu rijikia re riva jouro

eaio. Nalo na ka ava jouro, nalo na ga napano sialo, Nunu Solbouo bivitauia ruei ju joomo ea kanano niosi na meuliano ruei.

22

Parinio uei na meuliano

¹ Karina, nailiano jiloglog parinio uei na meuliano ka kiniou. Nemial napano be uei novo nene, naio meravo mia meravo, naio jo mieraro miyotuba jikar ea vio lu na Atua napano Nunu Solbouo juaio. ² Uei nene naio mieraro bano, yano nene mieraro memedu jel iviso bure burumara m̄arabo na komeli na Yerusalem vou. Uei na meuliano nei naio mieraro jibe nei bano, a be burupati iesi na meuliano nalo na ajumolu aju tivelinio be juo na uei neibano. Buruiesi nalo nene abo laka, bior napano aju ajako ea siberio nonovio ga, duelimo ba juo [12] ka yuka takurano. A m̄ati nalo bunu, abo laka, bior amijikia aieliel batig ka mieiano nalo na tomu nalo na buruvenuo na yetemeriba nei.

³ Tibe na, mia Simaro kanano bajago va nalo, napano jidom rila bulag vurua vite nonovio, mia nalo atua re komeli nei leleio. Nunu Solbouo joa Atua kiano vio lu ea vio nene, a vio bujo ka kanano tomu nalo na m̄a kanalo im̄auano, aju amilotu ka naio dam̄ariga. ⁴ Nalo aju vaataro kanio, a ajirikakar siano jua mamerinialo. ⁵ Ea vio na, melijokouo re, viorijen rivu bogo nonovio, mia maka ve yulu na yulu tai p̄eli yulu na m̄erenio. Makanio, mia Tubo Atua ga naio be burupati na yulu, napano midulii vio na, mia naio buru kiano tomu nalo nene, naio bitiri

bulaglo abe tubo na tortoru ka aje tuboiano ka vite nonovio nalo.

Yesu kanano bogo na rimei bereio

⁶ Ana nailiano nei naio mil ban kiniou, berinavo “Vite nalo na mā komial lo ūeli komijoglo, amemedu laka, mia iorou amei ave ri-anō nonovio. Burumāra kiado Tubo, naina be Atua nanua mā naverialiano na beamu amimāu ea moroano na Niununo, naio miila kumemi kanano nailiano nalo numiyotuba kaso ka nuvisi vite nalo nei vango. Naio mila jibe na bior napano naio jidom ka kanano tomu nalo monoka ajikia vite nalo napano mia ayotuba vesiou re.”

⁷ Mia Yesu kiano iliano ea vio nei ban kiano tomu nalo, naio jel jibe nei, berinavo “Kamiu kuvitikar! Mia vesiou re, mia kiniou nemei noyotuba ka kamiu bereio. Toro napano bokar vatitig iliano na visiþeiano nalo na kanaku niosi nei, mia rivu laka van naio, mia naio mijikia rijog rivu ve toru.”

Jone kanano iliano na maaro

⁸ Kiniou na mā nemial vite nalo nei, nomijog iliano nalo nei, kiniou tormoruo Jone. A bogo napano nemial nonovio bisi, nomijorua tano neminie kamu ka nailiano nei jaano napano naio bisiþe vite nalo nei ban kiniou ruei, nomijog jibe nojidom nolotu kanio. ⁹ Mia naio berbureio, berinavo “To, jau kala re tibe na. Kiniou bunu nebe Atua kanano toro na imāuano tai ga, jibe ka jau kamliko kuruamo nalo naverialiano nalo re nua, bija bunu kulo dolu nalo napano abokar jikili bo iliano nalo na niosi lu nei. Bo ka kit rolotu ka kiado Atua naio ve takurano ga.”

10 A naio ber iliano dolu tai bunu ban kiniou, berinavo “Jau kodu van re visīpeiano nalo na niosi nei. Be bogo binimei vaataro, naruei bo ka tomu nalo ajikia venia na mā ajumā aberenio.

11 Toro napano maka sidom riagago, mia naio rila kiano bajago va riva rivavin lie vo, mia kanano kariano na miagiago ava ve burutomoruo laka. Mia toro na mā mijē tilinieno, mia kanano imāuano na memedu nalo amei avu laka, mia kanano bajago novo nalo amei ave lu laka.”

12 Ana Yesu kanano iliano ea vio na, naio jibe nei, ber “Kamiu kuvitikar! Kiniou nojo ka namaluvo kean kamiu vesiou lele re. Kiniou nemei vija kanaku jidomiano novo nalo, napano mia nesian van tomu nalo takii imāuano nalo napano amila be kiaku. **13** Kiniou nebe motoru a nebe bajulkuti, kiniou nojukamu a nojo iorou, kiniou nebe natikariano bija namaroano.

14 “Vesiou re ga, mia burumāra ilivuiano riyotuba ka kanaku tomu nalo rimemedu. Nalo ajekon vatitig kanalo kulumārauo nalo, amiya vatitiglo ruei, naruei amijikia ava joomo ea māratavo ka ava jouro ea komeli lu na Atua kanano, amijikia ava avokar buruiesi na meu-liano. **15** Mia kulo dolu nalo miroano maka ajikia amei jouro. Nina nalo napano ajumā amiel janea ga vio jibe ka kuli nalo, bija nalo napano mā abar semei, nalo napano mā amila siakiano a siakiano, nalo napano mā amuebinvin kulorinio, nalo napano mā amilotu ka tavoru nalo, a nalo napano mā tinielo jii ka ala bajago na sibiano.

16 “Kiniou Yesu, nemiila kiaku nailiano na bieu ka riverial iliano nalo na vango, ka jau komijikia kava kesian van kanaku lotuano nalo. Naverikariano napano aberkar ka mia rimaluovo ea tormoruo parinio tubo Teviti re nua, kiniou nei. Kiniou nei nebe Mejegi, māravitano napano berial ka vaataro ka viorijen mermeravo.”

17 Mo Atua niununo naio mijog iliano nalo nei, naio ber ka Yesu, berinavo “Bo ga, jau komijikia komei!”

Tira na ju ka soro kanio, naio berinavo “Nao, bo ka jau komei naruei!”

A toro kei napano naio mijog iliano nalo nei, bo ka naio bunu riverialio, riverinavo “O Yesu, ver jau komei ga!”

Mia kei napano midou jer, kuvetavo ka māratavo kanio ka naio mijikia riviedu joomo. Toro napano naio jidom rimei, mia naio mijikia rivokar māno uei na meuliano, jibe ka kanano jidomiano kurano tai ga.

18 Mia kiniou neber iliano na jikili tai van kamiu napano mia kuvijog iliano nalo na visȋpeiano nalo na niosi lu nei. Verenio toro tai rijeva ka iliano dolu tai bere mave ka napano jo ruei, mia Atua rila naio rivar jogvaiano nalo riviniu napano niosi nei jo berialio nua ruei.

19 Peli ver toro tai rila kokoa bereio iliano nalo nei tealo napano ju ruei, mia Atua rijelar den bereio kiano jajumāno napano joa buruiesi na meuliano, mia naio rijev re tonovo nalo jibe ka napano niosi lu nei naio berenio ka na aju jouro ea komeli lu.

20 Naio napano jom̄a berial iliano nalo nei, naio berinavo “Naio jibe ga na naruei. Vesiou re, mia kiniou noyotuba kean kamiu.”

Mia tomu nalo na Atua kanano kialo jidomiano, aberinavo “Ver tibe na, rivu mia rivu laka. Aiou Yesu, jau komei sȏpeli!”

21 Mia ilimaariano na tivelinio na tukunuano na kanaku monovovuano, kiniou tormoruo Jone nobolkouo ka mia kiado Tubo Yesu kanano tiniememiano novo to vija kamiu, Atua kiano tomu nalo. Mm.

**Verikariano Vou Na Baki
The New Testament in the Baki language of Epi,
Vanuatu**
**Le Nouveau Testament en Baki langue de l'île d'Épi
au Vanuatu — Niutestamen long Baki lanwis, blong
Epi Aelan, Vanuatu**

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Baki

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

f1528695-aae7-544e-aadd-9084a3830ae4